

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 14

София, срѣда, 25 ноемврий

1931 г.

15. заседание

Вторникъ, 24 ноемврий 1931 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 17 ч.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	269	Запитване отъ народния представителъ П. Напетовъ	
Питания: 1) отъ народния представителъ Д. Нейковъ		къмъ министъръ-председателя и министъръ на	
къмъ министра на търговията, промишлеността и		външнитѣ работи и на изповѣданията — запитва:	
и труда относно броя на членоветѣ въ управи-		кога мисли правителството да възстанови тър-	
телнитѣ тѣла на мина „Перникъ“, заематъ ли и		говскитѣ и дипломатически връзки съ Съветския	
други служби и нѣма ли да се намали цената на		съюзъ. (Съобщение)	269
въглищата. (Съобщение)	269	Законопроекти: 1) за контролъ върху картелитѣ и мо-	
2) отъ народния представителъ К. Пастуховъ къмъ		нополнитѣ цени. (Второ четене — продължение	
министъръ-председателя — пита: решенъ ли е да		докладването и разискване)	269
замине за Ангора и има ли нѣкаква опредѣлена		2) за амнистия на нѣкои нарушения. (Съобщение) .	281
цель това пътуване. (Съобщение)	269	Дневенъ редъ за следващото заседание	289

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито. Присъствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ народни представители: Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бечевъ Милко, Бончевъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Йото, Василевъ Ради, Деневъ Сѣби Димитровъ, Джабарски Стоянъ, Димитровъ д-ръ Георги М., Дичевъ Петко, Дочевъ Момчо, Ецовъ Борисъ, Желябовъ Жеко, Запряновъ Петко, Ивановъ Борисъ Недковъ, Игнатовъ Тодоръ, Илиевъ Стойко, Каракашевъ Никола, Куцаровъ Тодоръ, х. Лековъ х. Андрей, Ляпчевъ Андрей, Мелнишки Боянъ, Мирски Христо, Момчиловъ Стоянъ, Наумовъ Александъръ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Стефанъ, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, Поповъ Никола, Поповъ Стефанъ, Рашковъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Славовъ Кирилъ, Станевъ Митю, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Такевъ д-ръ Владимиръ, Таслаковъ Цвѣтко, Томчевъ Ангелъ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цановъ Стефанъ, Чолаковъ Христо, Чорбаджиевъ Петко и Юртовъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото на Камарата е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Никола Петровъ — 1 день;
 На г. Георги Чернооковъ — 2 дена;
 На г. Стефанъ Цановъ — 1 день;
 На г. Сава Савовъ — 1 день;
 На г. Христо Статевъ — 2 дена;
 На г. Никола Поповъ — 4 дни;
 На г. Никола Каракашевъ — 3 дни;
 На г. Никола Кемилевъ — 3 дни;
 На г. Момчо Дочевъ — 1 день;
 На г. Григоръ Василевъ — 2 дена;
 На г. Стефанъ Бояджиевъ — 4 дни;
 На г. Христо Мирски — 1 день;

На г. Георги Стояновъ — 1 день и
 На г. Цоню Бръшляновъ — 1 день.

Постѣпили сѣ следнитѣ питання:

Отъ народния представителъ г. Димитъръ Нейковъ къмъ г. министра на търговията, промишлеността и труда относно броя на членоветѣ въ управителнитѣ тѣла на мина „Перникъ“, заематъ ли и други служби и нѣма ли да се намали цената на въглищата.

Отъ народния представителъ г. Кръстю Пастуховъ къмъ г. министъръ-председателя, съ което пита, решилъ ли е да замине за Ангора и има ли нѣкаква опредѣлена цель това пътуване.

Постѣпило е запитване отъ народния представителъ г. Петко Напетовъ къмъ г. министъръ-председателя и министъръ на външнитѣ работи и изповѣданията, съ което запитва, кога мисли правителството да възстанови търговскитѣ и дипломатически връзки съ Съветския съюзъ.

Отъ мнозинството: А-а!

С. Омарчевски (з): Голѣма политика прави!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Питанията и запитването ще бѣдатъ препратени на съответнитѣ г. г. министри, за да отговорятъ.

Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени — продължение разискванията.

Има думата г. докладчикътъ.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)
 „Чл. 13. Подпадащитѣ подъ предвидения въ настоящия законъ контролъ картели, монополни предприятия и други (чл. чл. 1 и 2) сѣ длѣжни:

1) да дават редовно всеки месец на комисията по картелитъ сведения за ценитъ на произведенията си или за ценитъ, на които се продават стокитъ, съ които търгуватъ;

2) при поискване да дават всички сведения за цени и производствени разноски;

3) да допускат да се прегледват от страна на органи на Министерството на търговията, промишлеността и труда търговските книги и книжа на предприятието и проконтролиратъ.

Председателстващ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 13, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 14. Когато комисията по картелитъ констатира, че картелитъ и предприятията се отклоняватъ отъ разпоредбитъ на закона и създаватъ положенията, предвидени въ чл. чл. 11 и 12 отъ същия, или пъкъ съ целъ на саботаждъ отказватъ да купуватъ сурови продукти, да продаватъ фабрикати или да задържатъ на работа съ опредѣленитъ надници заетитъ въ производството работници и служаци, тя има право да приложи една отъ следнитъ мѣрки:

1) да нормира ценитъ, решението за което влиза въ сила следъ утвърдението му отъ министра на търговията, промишлеността и труда, резолюцията на когото не подлежи на обжалване;

2) да поиска отъ министра на финанситъ да се направи потребното за намаляние на съответнитъ вносни мита, за да се допусне вносетъ отъ чужбина;

3) да наложи глоба, съгласно наказателнитъ постановления на закона и

4) да постанови разтурянето на картела.

Ако приложението на мѣрките, изброени въ точки 1, 2 и 3, не даде резултатитъ, за осществяването на които се предприема, комисията по картелитъ може да отнеме облагитъ, съ които се ползватъ отлѣлнитъ предприятия по действащитъ въ страната закони. въ който случай решението ѝ има задължителна сила за всички учреждени.

Противъ решенията на комисията по картелитъ по точки 3 и 4, както и противъ това за отнемане облаги, се допуска обжалване предъ картелния съдъ въ срокъ 7 дни отъ съобщението. Решенията на съда сж окончателни и не подлежатъ на никакво обжалване.

Председателстващ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтко Бобошевски.

Ц. Бобошевски (д. ср): Г. г. народни представители! Така, както е представенъ отъ комисията този членъ, той урежда две материи. Първо, той предвижда начинитъ за борба противъ картелитъ, когато тѣ се отклоняватъ отъ своето предназначение да доставятъ евтини продукти на обществото и когато искатъ да трупатъ голѣми печалби, и второ, предвижда наказателни санкции.

Начинитъ за непосредствена борба срещу картелитъ сж: първо, нормиране цената на произведенията на картелитъ отъ картелната комисия, и, второ, създаване вътрешна или на чуждестранна конкуренция. Вътрешната конкуренция ще се постигне чрезъ разтурване на самитъ картели, за да могатъ да добиятъ пълна самостоятелностъ отлѣлнитъ картелирани дотогава индустриални предприятия, а чуждестранната конкуренция ще се постигне, като се намалятъ митническитъ тарифи отъ финансовия министъръ, по предложение на г. министра на търговията, промишлеността и труда. Това сж способитъ и начинитъ за борба съ картелитъ и за поевтиняване ценитъ на предметитъ, които произвеждатъ картелиранитъ индустриални предприятия.

Втората материя, която урежда този членъ, това сж наказателнитъ санкции, а именно налагане глоба и отнемане облагитъ на тия предприятия, които се картелиратъ. Мене ми се струва, че това смѣнение — и тукъ не може да се направи никакво възражение — на две различни материи въ единъ членъ е една несъобразностъ, която законодателството не търпи. Отъ гледището на *elegantia legis* не може да се оставятъ въ единъ членъ две материи отъ различно естество. Трѣбва да останатъ въ чл. 14 само алинеитъ, които се отнасятъ за конкуренцията и нормиранката, а въ другъ членъ да се поставятъ наказателнитъ санкции.

Това сж формалнитъ причини, които ме каратъ да не съмъ съгласенъ да остане чл. 14 така, както е предложень.

По отношение начинитъ, съ които законопроектътъ се справя съ увлѣченията на картелитъ, азъ мисля, че трѣбва да се приематъ само начинитъ, посочени въ втория и третия пунктове, а да се изхвърли пунктъ първи, който

предвижда едно непосредствено вмѣшательство. Въ всички страни, където има законодателство противъ лошитъ прояви на картелитъ, си служатъ обикновено не съ непосредствено въздействие на производствения процесъ, не съ опредѣляне цената на продуктитъ — това се казва прѣко въздействие — а си служатъ съ косвено въздействие — съ конкуренцията. Класическата страна на борбата противъ картелитъ, това е Америка, не Европа. Напоследъкъ само въ две европейски страни, Германия и Норвегия, сж създадени специални закони за борба противъ картелитъ. А въ Америка, гдето отъ 40 години се борятъ съ това зло, съ лошитъ проявления на картелитъ, никога не сж си послужили съ този способъ, който се усвоява въ чл. 14, именно чрезъ нормиране на ценитъ, така, както е казано въ п. 1. Това е много трудно, особено у насъ, защото една комисия, състояща се въ голѣмата си частъ отъ чиновници при Министерството на търговията и представители на търговско-индустриалнитъ камари, ще трѣбва да изучава производствения процесъ въ всички наши индустрии, нѣщо много трудно, не по силитъ на членоветъ на тая комисия и тѣ нѣма да бждатъ въ положение да изпълнятъ добре своята задача. Тогава, когато имаме възможностъ да създадемъ конкуренция чрезъ разтуряне на картелитъ тукъ, въ страната, за да могатъ картелиранитъ индустриални предприятия да се конкуриратъ, азъ мисля, че целта е постигната — ще имаме низки цени. Но ако ние не можемъ да разтуримъ вътрешнитъ картели и да излѣзатъ предприятията самостоятелно да се конкуриратъ, ние имаме другъ начинъ за премахване лошитъ прояви на картелитъ — чрезъ допускане на външната конкуренция, като намалимъ внимателно митническитъ тарифи. Това е здравата, това е рационалната политика на една борба противъ картелитъ. Защото, г. г. народни представители, на всеки отъ васъ е известно, че цената на единъ продуктъ се обосновава отъ два фактора: отъ производствения разносъ и отъ конкуренцията. Ние можемъ да имаме голѣми производствени разноски въ една индустрия и да имаме низки цени на нейнитъ произведения, ако има конкуренция, и обратното — можемъ да имаме малки производствени разноски и да имаме високи цени, ако нѣма конкуренция. Това е основата при опредѣлянето на ценитъ на стокитъ и на фабрикатитъ. И въз основа на този много ясенъ принципъ законодателствата, които сериозно сж погледнали на борбата съ лошитъ прояви на картелитъ, никога не сж прибѣгвали до това чисто българско произведение, нормировката на ценитъ, а всѣкога сж гледали да създаватъ условия за конкуренция на монополнитъ предприятия, на картелитъ, на трѣстоветъ, за да може да има състезание и отъ тамъ — намаляние на ценитъ. И особено у насъ, г-да, лесно може да се създаде тая конкуренция, като стане едно намаляние на митническата тарифа — защото, безспорно, ние дадохме голѣми жертви за индустрията — ...

Т. Бошнаковъ (з): Защо не я намалихте, когато управлявахте?

Ц. Бобошевски (д. ср): ... и тогава нѣмаше да има този повикъ, нѣмаше да има тази легенда, че въ България има картели — у насъ, както казахъ, има само съглашения за спекулация — за да има нужда отъ създаването на специаленъ законъ.

А. Николаевъ (з): То е все едно.

Ц. Бобошевски (д. ср): Това можеше да се уреди съ единъ специаленъ текстъ въ наказателния законъ, безъ да се създава специаленъ законъ, който нѣма да даде никакви резултати, а може да докара нѣкои голѣми злоупотребления, за които говорихъ въ миналото заседание.

Г. г. народни представители! Ние ставаме смѣшни, ако искаме да воюваме съ голѣмия картелъ на петролеума, както се иска съ този законъ. Въ България сж останали само 4—5 картели. Кои сж тѣ? — Картелътъ за въгледвуокиса, картелътъ за пасмантериятъ, картелътъ за плочкитъ за облицовка на подоветъ и шапкарскитъ картелъ. Но това не сж картели, защото тѣ не произвеждатъ еднообразни продукти. Въ страната имаме два сериозни картела — единиятъ е чуждестранниятъ петроленъ картелъ, американскитъ „Ойлъ Компани“, и другиятъ е захарниятъ картелъ.

Т. Бошнаковъ (з): Народътъ изпитва на гърба си колко картели има въ България.

Ц. Бобошевски (д. ср): Можемъ ли ние въ България да намѣримъ достатъчно сили и срѣдства да се боримъ съ

американския петролен тръст, съ „Ойл Компани“? Това е смътно!

И. п. Рачевъ (з): Защо искате премахването на тази санкция, щомъ нѣма картели въ България?

Ц. Бобошевски (д. сг): Въ Америка отъ 40 години се борятъ противъ лошитѣ прояви на картелитѣ и нѣколко избори за председатели на републиката сѣ ставали съ лозунгъ за премахване картелитѣ. Борбата на Рузвелтъ, Тафтъ и Уйлсонъ бѣше на базата за унищожение на картелитѣ, но никой не успѣ, защото тамъ е мѣчно създаването на конкуренция. Поради това че петролтѣ трѣбва да се докарва отъ далече, тамъ не можахъ на тия огромни трѣстове да противопоставятъ една конкуренция и признаха, че е по-лесно да се боришъ, както казватъ, срещу организираната и силна римокатолическа църква, отколкото да унищожимъ всемогъщия на „Ойл Компани“. Толкова е голѣмо всемогъщието, толкова е голѣма силата и организацията на петролния американски трѣстъ, а вие сега искате съ този законъ да се борите срещу него! Това не е по нашитѣ сили, освенъ ако замислѣтъ на г. министра на търговията е да докара петролъ отъ Русия, както той ми каза въ една среща въ комисията по Министерството на търговията.

Министъръ Г. Петровъ: Не съмъ казалъ такова нѣщо.

Ц. Бобошевски (д. сг): Но тукъ иматъ значение други съображения: дали ние като имаме съ нѣколко десетки стотинки или съ единъ левъ по-евтинъ килограмъ петролъ, трѣбва да позволимъ въ България да дойдатъ емигрантитѣ на руския болшевизмъ — както направиха въ Англия, както направиха и въ Гърция, кждого руситѣ изпратиха въ Аркусъ по 500—600 души агенти — за да болшевизиратъ страната. Ние не можемъ да се боримъ съ този всемогъщъ трѣстъ по другъ начинъ, освенъ ако направимъ тази голѣма концесия: да направимъ съглашение съ руситѣ и да докараме петролъ отъ Русия. Тогава кой картелъ остава въ България? Остава само захарниятъ картелъ. Това е единствениятъ по-сериозенъ картелъ, съ който можемъ да се боримъ чрезъ едно понижение на митническата тарифа, за да може чрезъ конкуренцията захарта да стане по-евтина. Отъ гледище на една рационална здрава стопанска политика никакво друго сръдство за поевтиняване на предметитѣ на картелната индустрия нѣма, освенъ конкуренцията. Азъ бихъ желалъ г. министърътъ да ми каже въ коя страна си служатъ съ това сръдство — да предоставятъ на една комисия да нормира ценитѣ. Ако е въпросъ за нормировка на ценитѣ, ние имаме законъ за поевтиняване на живота отъ 1924 г. и можемъ да си послужимъ съ него — както сме си служили и служимъ за нормировката на нѣкои предмети — безъ да има нужда да създаваме сега специаленъ законъ за борба противъ картелитѣ и монополнитѣ цени. Настоящиятъ законопроектъ нѣма да допринесе нищо, освенъ да създаде нови бюрократически институции за нормиране ценитѣ на продуктитѣ, които институции могатъ да изпадатъ въ грѣшки, поради неопитностъ и некомпетентностъ. защото не е и не може да бѣде по силата на двама чиновници и трима представители на Софийската търговска индустриална камара да изпѣлятъ тази задача, която имъ се възлага съ чл. 14; трѣбватъ хора съ опитностъ и голѣми познания.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ намирамъ, че единственото здраво постановление въ цѣлия законопроектъ — всичко, което досега има отъ законопроекта е безъ всѣкакво значение — сѣ пунктове втори и трети на чл. 14: да се намалятъ вноснитѣ мита и да се разтурятъ картелитѣ, да се допусне вносъ отъ чужбина, когато министърътъ на финанситѣ, подпомогнатъ отъ картелната комисия, види, че се увеличаватъ прѣкомѣрно ценитѣ на известни артикули, че въ ръководителитѣ на картелитѣ нѣма чувство на мѣрка, нѣма съзнание, че тѣ изпѣлватъ една обществена задача, че индустрията не е създадена само да имъ донася голѣми забогатявания. Ние никога не сме поддържали, че законътъ за насърчение мѣстната индустрия е създаденъ за чернитѣ очи на индустриалцитѣ, даже бихъ казалъ, и за самата индустрия, а че е създаденъ за цѣлото наше народно стопанство, защото сме смѣтали, смѣтаме и сега, че ние не можемъ да останемъ само една земеделска страна.

П. Попивановъ (з): И ние не сме противъ индустрията, но нѣма да я толерираме така, както я толерирахте въ ваше време.

Ц. Бобошевски (д. сг): Паралелно съ нашата земеделска политика за повдигане благосъстоянието на селото, ние трѣбва да създадемъ и една национална индустрия.

Т. Бошнаковъ (з): Недейте плака за българското село, защото то пати твърде много отъ вашата политика.

Ц. Бобошевски (д. сг): Всѣкжде индустриитѣ не сѣ се родили така спонтанно, а всѣкжде сѣ вървѣли по пътя на насърчението. Когато въ продължение на 40 години сме вървѣли по този пътъ, по пътя на системата на пскровителство, ние не можехме въ единъ преходенъ периодъ, какъвто бѣше периодътъ следъ войнитѣ, да унищожимъ всички придобивки въ областта на индустрията, да бити въ продължение на толкова години съ цената на такива голѣми жертви. Въ Франция, още отъ времето на Колбертъ, вървятъ по пътя на единъ силенъ протекционизмъ. Тамъ още казватъ: френската индустрия никога не остарява, всѣкога тя е млада и има нужда отъ подкрепа.

А. Капитановъ (з): Вие Франция съ България ли сравнявате?

Ц. Бобошевски (д. сг): Дори въ Англия, кждето въ продължение на вѣкове сѣ били за свободната търговия, и тамъ създадохъ силенъ протекционизмъ на мѣстната индустрия. А индустрията въ България е слаба, още незакрепната, останала назадъ въ сравнение съ старитѣ индустрии въ Европа по отношение амортизация на капиталитѣ, по отношение на лихвата, по отношение на сръчността на персонала. Безспорно е, че една такава, останала назадъ, индустрия има нужда отъ една протекция, било посръдствомъ създаване облаги съ специални закони, било посръдствомъ митническата тарифа.

Т. Бошнаковъ (з): Това е народняшка политика.

Ц. Бобошевски (д. сг): Това не е народняшка, а чисто национална политика.

Т. Бошнаковъ (з): Кажете, въ 1923 г., когато управяване Земеделскиятъ съюзъ, имаше ли картели, имаше ли тогава скѣпотия?

Ц. Бобошевски (д. сг): Тогава въ България нѣмаше картели, а съглашения, които ние можахме да коригираме по този начинъ, който ви казахъ. Ако нашата митническа тарифа е еластична, ние можемъ, когато видимъ, че ръководителитѣ на картелитѣ се забравятъ, се съгласяватъ да изкористватъ националнитѣ бедствия, нѣмотията на народа, да намалимъ вноснитѣ мита, да докараме въ страната чуждестранни стоки и по този начинъ да намалимъ цената на ония предмети, които картелитѣ искатъ да предаватъ на високи цени. Това е единствениятъ здравъ пътъ. Всички други сръдства сѣ несигурни и опасни.

Т. Бошнаковъ (з): За кого сѣ опасни? За спекулантитѣ!

Ц. Бобошевски (д. сг): Ето защо азъ мисля, като имаме възможностъ да оперираме съ митническата тарифа, че всички други начини и сръдства за борба съ картелитѣ сѣ излишни.

А. Капитановъ (з): Щомъ сѣ излишни, ще има нѣколко постановления, които нѣма да вредятъ никому! Но фактически не е така.

Ц. Бобошевски (д. сг): Картелитѣ и съглашенията, безспорно, сѣ подлежащи на увлѣчения. И докогато тѣхнитѣ ръководители нѣматъ съзнанието на общественика, да гледатъ така, както ние гледаме на предназначението на индустрията, когато тѣ не се ръководятъ отъ известна социална правда, така да се каже, каквито и закони да създаваме, мѣчно ще можемъ да се боримъ съ тѣхъ. Ръководителитѣ на картелитѣ трѣбва да се издигнатъ надъ своитѣ егоистични съображения, трѣбва да иматъ схващането на общественика, на държавника. И дотогава, докогато начело на нашитѣ крупни индустриални предприятия не видимъ хора съ такива именно схващания, хора, които не гледатъ алчно, егоистично, само да изкористятъ положението си на монополни предприятия или на картелирани, дотогава ние не можемъ да чакаме отъ подобни закони резултати. Това, което ви казахъ, то е здравото. По този въпросъ се изказаха много компетентни хора, икономисти, които казватъ, че единственото ефикасно сръдство за борба противъ картелитѣ е да създадемъ

условия за виръенето било на вътрешна, било на външна конкуренция. Ако имаме този елементъ налице, можемъ да имаме ефтини продукти; инакъ можемъ да имаме, както казахъ, много ефтино производство и скъпи предмети. Това е, г-да, здравето. И вие ще видите, че опитността на напредналитѣ страни е доказала, че само по този пътъ може да се върви. Америка, въ своята борба противъ картелитѣ, е добила известни резултати, благодарение на разчленяването на картелитѣ, т. е. на създаването на конкуренция. Този трѣстъ, за който ви говорихъ, този индустриаленъ мастодонъ, както го нарекоха, въ Америка, го разчлениха на 19 картели и действително докараха едно поефтиняване. Съ наказателнитѣ разпореждания, колкото и драконовски да бѣха, не можахъ да постигнатъ това, както бѣ случалъ съ знаменитото решение въ 1910 г. на американския съдъ, когато съ чудовищни наказателни санкции наложиха на този картелъ 29 милиона долари златни глоба; тогава съумѣха само отчасти да добиятъ нѣкакви резултати — разчленяването на голѣмия петроленъ трѣстъ.

Така че съ санкции, съ наказания, не може да се постигнатъ ефикасни резултати. Такива могатъ да се постигнатъ само ако се създаде възможностъ и на други предприятия да се състезаватъ на мѣстния пазаръ. Ако ли не можемъ да създадемъ мѣстна конкуренция, то можемъ да предизвикаме външна такава. Въ какво се състои протекционизмътъ, който сме давали? Той е, г-да, една компенсация за тази закѣснѣлостъ на нашата индустрия, за разликата между нашата и старата европейска индустрия, която превъзхожда нашата, понеже нейнитѣ капиталитѣ, здания и машини сѣ отдавна амортизирани, понеже лихвитѣ въ странство сѣ по-евтини и понеже работнитѣ персоналъ тамъ е по-продуктивенъ, отколкото българския. Заради тази закѣснѣлостъ ние направихме тази жертва чрезъ закона за покровителствуване на мѣстната индустрия. Но когато виждаме, че има злоупотрѣбления, че има увличане, че се иска да се изкористява бедственото положение на народа, тогава държавата е длъжна да намали митнишката тарифа, разбира се, предпазливо, за да може да се създаде въ страната една конкуренция, при която неизбѣжно ценитѣ ще паднатъ. Това е здравето, това е рационалното. Другото сѣ палиативи и може да се създадатъ условия за злоупотрѣбления, както казахъ и въ миналото заседание. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Захарий п. Захариевъ.

З. п. Захариевъ (з): Г. г. народни представители! Две искания отпрати г. Бобошевски. Едното е формално, което, споредъ менъ нѣма никакво значение при този законопроектъ; другото, обаче, е много сѣществено. Г. Бобошевски, върненъ на своитѣ разбирания, иска премахването на п. 1 отъ чл. 14 отъ законопроекта. Чл. 14 отъ законопроекта предвижда случаетъ и санкциитѣ, които се налагатъ, когато картелитѣ нарушаватъ чл. чл. 11 и 12, което значи, когато поддържатъ неоправдано високи цени, когато ограничаватъ производството и пласмента му съ целъ за увеличаване ценитѣ, когато намаляватъ нормалнитѣ цени на суровитѣ продукти и работнишкия трудъ и когато по другъ начинъ засѣгнатъ интереситѣ на народното стопанство или общото благо. Г. Бобошевски иска, тогава когато картелитѣ не зачитатъ постановленията на чл. чл. 11 и 12 отъ закона, една санкция, като тази въ п. 1 на чл. 14, да не сѣществува. А каква е тази санкция? Тя дава право на картелната комисия и на министра на търговията да нормиратъ ценитѣ. Г. Бобошевски, като иска премахването на тази санкция, твърди, че единственото срѣдство, за да се постигне намаление на ценитѣ — когато картелитѣ не изпълняватъ постановленията на този законъ — е конкуренцията, като чрезъ измѣнения въ митнишката тарифа се даде възможностъ да влѣзатъ въ страната чужди стоки и да конкуриратъ.

Ц. Бобошевски (д. ср): Но да се действува предпазливо, много внимателно.

З. п. Захариевъ (з): Но, г. Бобошевски, това нѣма да стане тъй бързо и, следователно, този законъ нѣма да има онуй значение, което трѣбва да има. Вие, съ премахването на п. 1 на чл. 14, искате да омаловажите самия законъ. Защото вносътъ на една стока нѣма да стане въ единъ день; макаръ и да се нарушаватъ постановленията на закона и да се създава положението, което се предвижда въ чл. 11, картелната комисия и министърътъ на търговията не могатъ да налагатъ веднага тази санкция.

Ще трѣбва да мине известно време, докато се внесе тази стока и да конкурира производството на картелитѣ. Така че г. Бобошевски по единъ майсторски начинъ иска да отнеме възможността на картелната комисия за строгото прилагане на този законъ и за постигане целитѣ, които той преследва.

Азъ моля искането на г. Бобошевски да не се приема, защото това е едно майсторско измѣкване отъ лапитѣ на този законъ.

Т. Бошнаковъ (з): Народняшки капанъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Домузчиевъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): По п. 1 на чл. 14 е дадено право на министра на търговията, промишлеността и труда съ една резолюция да разрешава въпроситѣ, за които се говори въ първата алинея на чл. 14, т. е., когато картелната комисия констатира, че картелитѣ създаватъ положения, предвидени въ чл. чл. 11 и 12.

Г. г. народни представители! Вземамъ думата не за да искамъ промѣни въ съдържанието на този членъ, който е въ свръзка съ другитѣ нареждания на закона. Азъ ще моля народното представителство и г. министра на търговията да се съгласятъ, щото утвърждаването на решенията на картелната комисия за нормиране на ценитѣ да става не отъ министра на търговията, а отъ Министерския съветъ.

А. Капитановъ (з): Много дълга работа!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Ако искате, можете да дадете право на административно обжалване. Ако имамъщо, което да трови днесъ нашия политически животъ, това е мълвата, клюкарството. Единъ министъръ, който действа въ една такава широка областъ, която засѣга всички отрасли на нашия животъ, и най-справедлива резолюция да сложи върху едно решение на картелната комисия, бждете увѣрени, че той ще бжде оплютъ, сведенъ до положението да не прилича на министъръ. Такива сѣ обикновено българскитѣ политически ириви.

П. Попивановъ (з): А както искате Вие, може да се създаде разногласие въ Министерския съветъ и картелътъ да спечели.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Дайте да освободимъ нашитѣ министри отъ подозрението, че тѣ разрешаватъ въпроситѣ по ходатайство на нѣкакви комисии или групи; дайте да всадимъ убеждението, че такъвъ единъ голѣмъ въпросъ, какъвто е унищожението на нѣкой картелъ, забраната му по-нататъкъ да работи, ако не се подчини на наредбитѣ на закона, е резултатъ на дълбоко обсъждане на цѣлото правителство, което има своята политика, за която всички министри носятъ солидарна отговорностъ. Безъ повече да се мотивирамъ ще кажа, че въ интереса на самитѣ министри на търговията, сегашни или бждещи, е да се даде това право на Министерския съветъ, а не на респективния министъръ.

Това е моето предложение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Анастасъ Капитановъ.

А. Капитановъ (з): Г. г. народни представители! Разглеждаме най-важния членъ отъ законопроекта за контролъ върху картелитѣ, и, както виждате, отъ тая страна тукъ (Сочи сговориститѣ) се почувствуваха настѣпени. Ако ние се съгласимъ съ тѣхнитѣ предложения за премахване на санкциитѣ, които предвижда чл. 14, . . .

Н. Стамболиевъ (з): Петко Стайновъ, напр., не е съгласенъ съ това предложение!

А. Капитановъ (з): . . . азъ смѣтамъ, че е все едно тоя законопроектъ да не сѣществува и че е било по-добре да не се внася въ Камарата. Сѣщтината на законопроекта за контролъ върху картелитѣ се състои именно въ четири пункта на чл. 14. Въ четвъртия пунктъ на чл. 14 се съдържа тъкмо това, което ние винаги сме поддържали, което нашата парламентарна група е искала — разтуряне, премахване на картелитѣ. Ние създаваме едни рамки, въ които трѣбва да се движи всѣки картелъ. Щомъ единъ картелъ излѣзе вънъ отъ тия рамки, крайната мѣрка, най-строгата санкция, съ която трѣбва да бжде наказанъ, е да

бъде той разтуренъ. Само тогава ще се постигне целта, която се преследва съ тоя законопроектъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Щомъ искате да бъдате разтурени картелитѣ, разтурете ги направо съ единъ законъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): На Парламента трѣбва да се говори тукъ, не на галерията.

А. Капитановъ (з): На Парламента говоря, г. Пждаревъ! Когато Вие говорѣхте по отговора на тронното слово, колко сговористи Ви слушаха? — Само единъ. Когато азъ говоря отъ тукъ, има кой да ме слуша; но когато Вие говорите отъ тамъ (Сочи трибуната), нѣма кой да Ви слуша. (Смѣхъ върѣдъ мнозинството)

Така че азъ считамъ, че чл. 14 трѣбва да бъде приетъ така, както е. По никакъвъ начинъ ние не можемъ да се съгласимъ съ това, което се подхвърля отъ тамъ (Сочи сговориститѣ) — че ние трѣбва непременно да приемемъ една намѣса на Министерския съветъ, въ смисълъ той да опредѣля, да нормира ценитѣ споредъ резолюцията на министра на търговията. Това ще бъде една сложна процедура, каквато се търси отъ тая страна (Сочи сговориститѣ), за да има бавежъ и да не може да се постигне целта на законопроекта. Ако намѣсимъ Министерския съветъ, както се предлага, тогава ще има шушукане по кюшетата и отъ картелитѣ, и отъ представителитѣ имъ, за да търсятъ пробивъ. Общественитъ прави у насъ сѣ такива, че когато се разрешава единъ въпросъ отъ единъ министъръ, ще може да се помисли, че той ще погледне пристрастно на тоя въпросъ. Единъ министъръ винаги съзнателно разрешава въпроситѣ и той доста добре разбира своитѣ отговорности. Затуй азъ смѣтамъ, че нѣма защо да се измѣнява текстътъ на пунктъ 4 отъ чл. 14 и моля да бъде приетъ така, както е предложенъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): (Отива къмъ трибуната)

Отъ мнозинството: О-о-о! Много отъ високо ще говоришъ.

Н. Стамболиевъ (з): Това е вече есенцията на народняшката индустрия.

Министъръ Г. Петровъ: На организираната народняшка индустрия.

П. Стайновъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Миналия пътъ ние, народнитѣ представители, нѣмахме възможностъ да разгледаме по същество тоя законопроектъ, защото имаше много голѣма публика и тукъ трѣбваше да се държатъ речи не по законопроекта, а по други политически въпроси. (Възражения отъ мнозинството)

А. Капитановъ (з): Сега публиката не е ли по-голѣма?

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Баремъ насъ има кой да ни слуша, а васъ нѣма кой да ви слуша.

П. Стайновъ (д. сг): Понеже сега съставътъ на публиката се е малко промѣнилъ, азъ смѣтамъ за необходимо да подчертая още веднѣжъ въ връзка съ чл. 14 на законопроекта нѣкои основни положения. Нека се знае, че Демократическиятъ сговоръ . . .

А. Капитановъ (з): Той вече не съществува.

П. Стайновъ (д. сг): . . . отъ който съмъ и азъ, . . . (Тропане по банцитѣ отъ нѣкои отъ мнозинството)

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Нѣма вече Сговоръ.

П. Стайновъ (д. сг): . . . сѣщо не иска да се оставятъ безъ контролъ картелитѣ.

И. п. Рачевъ (з): Недейте споменава това срамно име.

П. Стайновъ (д. сг): Нека се запомни, че Демократическиятъ сговоръ . . .

Нѣкой отъ мнозинството: Нѣма вече Сговоръ! Долу! (Тропане по банцитѣ отъ нѣкои отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): . . . никога не е поддържалъ, че картелитѣ трѣбва да се оставятъ безъ контролъ. Той е настоявалъ — и това е единъ отъ принципитѣ на неговата програма — върху картелитѣ, които вършатъ спекулации, да има контролъ. (Възражения отъ мнозинството)

А. Капитановъ (з): На деветата година разправяте това. Осемъ години управлявахте и не ви остана време да упражните санкции срещу картелитѣ!

П. Стайновъ (д. сг): Г. председателю! Тукъ се казва, че нѣма Демократически сговоръ. Азъ вземамъ думата отъ името на Демократическия сговоръ да говоря по чл. 14. Азъ говоря по чл. 14 и Демократическиятъ сговоръ има становище по тоя членъ. (Възражения отъ мнозинството)

Т. Бошнаковъ (з): Г. Стайновъ, влизате ли въ нѣкой картелъ?

И. п. Рачевъ (з): Г. Стайновъ! Въ кой картелъ вземате участие?

П. Стайновъ (д. сг): Каза се вече, че най-важниятъ членъ на законопроекта е тоя членъ 14. Но нека се отбележи, че докато министърътъ на финанситѣ взема мѣрки, за да постави въ по-трудно положение насърдчаваната българска индустрия, като увеличава адвалорнитѣ мита, неговиятъ колега, министърътъ на търговията, застѣга насърдчаваната българска индустрия, като ѝ налага нормировка на ценитѣ на нейнитѣ произведения.

А. Капитановъ (з): Но на картелираната индустрия

П. Стайновъ (д. сг): Въ всѣки случай и азъ мисля, че трѣбваше да се взематъ мѣрки срещу картелитѣ, и добре прави г. министърътъ на търговията, че ни предлага тоя законопроектъ. Ние одобряваме принципа на контролъ върху картелитѣ, . . .

Министъръ Г. Петровъ: И ще гласувате законопроекта!

И. п. Рачевъ (з): А защо не прокарахте такъвъ законопроектъ въ ваше време?

П. Стайновъ (д. сг): . . . обаче ние не можемъ да одобримъ нормировката върху ценитѣ на произведенията на насърдчавани индустрии, които не сѣ картелирани, които не сѣ въ монополно положение. Ние смѣтаме — и това е мнението на всички икономисти . . .

И. п. Рачевъ (з): Сговористи.

П. Попивановъ (з): Народняци.

П. Стайновъ (д. сг): . . . не само у насъ, но и въ чужбина — че най-сигурното срдѣство за борба съ спекулацията е свободната конкуренция. Ние мислимъ, че е съвсемъ неоправдано да нормираме ценитѣ на произведенията на една индустрия, която е подложена на свободната конкуренция. Въместо да насърдчаваме конкуренцията, ние вършимъ обратното — налагаме нормировка! (Възражения отъ мнозинството)

В. Коевски (нац. л): Да. Това е мѣрка противъ спекулацията.

П. Стайновъ (д. сг): Кажете ми, г-да, въ коя държава нормирането произведенията на свободната индустрия е дало трайни и добри резултати?

П. Попивановъ (з): Отговорете си най-напредъ Вие самъ, коя държава е била управлявана така, както Вие управлявахте нашата държава? Вашата система бѣше първобитна. Има ли държава, която да е била така разсипана, както бѣ разсипана България отъ вашата стопанска и икономическа политика?

Нѣкой отъ мнозинството: 300 милиона лева печалба давахте годишно на захарния картелъ.

П. Стайновъ (д. сг): Затуй азъ смѣтамъ, че контролтътъ върху картелитѣ трѣбва да остане, дори да остане най-после и контролтътъ върху монополнитѣ предприятия, но да се махне нормировката на ценитѣ на произведенията на оная индустрия, която, макаръ да е насърдчавана, е подложена на конкуренция.

Азъ ще помоля г. министра на търговията да даде едно тълкувание. Въ чл. 14 се предвижда, че се нормиратъ це-

нитъ на произведения дори на насърдаванитъ свободни индустрии . . .

И. п. Рачевъ (з): Когато спекулиратъ.

П. Стайновъ (д. сг): . . . съ едно решение на комисията по картелитъ, което влиза въ сила следъ утвърждаването му отъ министъра. Желаетъ ли г. министърътъ да ми каже, по силата на какво у насъ ще се установи нормировка на продуктите на ненасърдаванитъ индустрии?

Ж. Маджаровъ (з): Г. Стайновъ! За моментъ, единъ въпросъ!

П. Стайновъ (д. сг): И сега у насъ има едно законоположение, . . .

Ж. Маджаровъ (з): Г. професоре! Единъ въпросъ, за освѣтление!

П. Стайновъ (д. сг): . . . което дава право на главния комисаръ по прехраната да нормира ценитъ на продуктите отъ първа необходимостъ; . . .

Ж. Маджаровъ (з): Защо вашиятъ народнякъ Дочо Христовъ, комисаръ по прехраната на София, нормира цената на млѣкото?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Това е продуктъ отъ първа необходимостъ.

П. Стайновъ (д. сг): . . . или по-скоро Министерскиятъ съветъ има правото да нормира продуктите отъ първа необходимостъ. Но сега ще имаме две нормировки: отъ една страна, министърътъ на търговията ще нормира ценитъ на продуктите на насърдаваната индустрия по закона за насърчение на мѣстната индустрия, а отъ друга — Министерскиятъ съветъ ще нормира ценитъ на продуктите на ония индустрии, които не се насърдаватъ отъ тоя законъ. Кажете ни, г. министре, какъ ще се постигне уеднаквяването отъ органитъ на властта, които ще правятъ нормировките? И азъ бихъ молилъ г. министъра на финанситъ и г. министъра на търговията да се обяснятъ по тоя въпросъ; кой ще нормира продуктите на индустриитъ, които не се насърдаватъ? Ще излъже, че тѣхъ ще нормира Министерскиятъ съветъ, а другитъ ще нормира министърътъ на търговията, промишлеността и труда. Така че право е становището на г. Домузчиевъ, който иска уеднаквяване, който иска и въ двата случая да има решения, постановления на Министерския съветъ.

Т. Бошнаковъ (з): Ние ще намѣримъ кой да ги нормира. Фалиралъ политикъ не щемъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Тукъ се говори и за саботажъ на нѣкои предприятия чрезъ отказване да купуватъ сурови продукти. Значи, ако едно индустриално предприятие не намѣри смѣтка да купува нѣкои продукти, вие ще искате съ наказание дори да го заставите, и безъ смѣтка дори, да купува сурови продукти! Тукъ се говори за саботажъ, тукъ се визира въ свѣдѣностъ, г-да, захарниятъ картелъ и захарната индустрия.

Т. Бошнаковъ (з): Какво страшно има, ако се визира тоя?

П. Стайновъ (д. сг): Ако вие искате да се борите съ захарния картелъ, кое ви прѣчи да се борите? Ние ли ви прѣчимъ?

Н. Стамболиевъ (з): Осемъ години се борихме, обаче вие ни дадохте въ сѣдъ по тоя въпросъ.

П. Стайновъ (д. сг): Ние ли имаме акции въ захарния картелъ? Борете се. Вие сте болшинство, вие имате властта, вие имате силата — борете се срещу захарния картелъ! Кое ви прѣчи да го поставите на мѣсто? И вие тамъ на конгреса издигате въ вашитъ речи повика, че нѣмало благороденъ картелъ. Ами захарниятъ картелъ единъ благороденъ картелъ ли е? Защо не се справите съ него, защо не вземете мѣрки срещу него? Защото вие не смѣте да поведете борба срещу захарния картелъ.

Н. Стамболиевъ (з): Водихме я, г. Стайновъ!

П. Стайновъ (д. сг): Имате специални причини, специални съображения, може би, поради които вие се боите да пред-

приемете борба и срещу захарния картелъ. Азъ ви питамъ: защо?

Т. Бошнаковъ (з): Ние водихме борба и срещу васъ и ви сваляхме. И тѣхъ ще унищожимъ.

И. Симеоновъ (д): А бе всичко хубаво, ама защо тая злоба, защо тая стрѣвъ отъ васъ? (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството) Съ какво ви предизвикахме?

Н. Стамболиевъ (з): Защото ги натиска чепикътъ.

И. Симеоновъ (д): Защо говорите така, г. Стайновъ? Говорете по-спокойно.

Н. Стамболиевъ (з): Единъ народнякъ не може да при- казва другояче, освенъ тѣй.

И. Симеоновъ (д): Вие заемате позата на обвинителъ, вмѣсто на обвиняемъ. Тѣй ми се струва. По-скоро вие сте обвиняеми.

Н. Кемилевъ (д. сг): Иванчо, не гази лука, Иванчо! Кой ще бѣде обвиняемъ, не знаемъ, Иванчо! Истинитъ бодятъ.

И. Симеоновъ (д): Защо има такъвъ неспокоенъ езикъ?

Н. Кемилевъ (д. сг): Защото го оскърбявахъ презъ всичкото време тия хора, които не искатъ да чуятъ какво говори. Абсолютно нищо не е казалъ противъ законопроекта. Напротивъ, наведе ви окоето върху това, което трѣбва да стане — че Министерскиятъ съветъ е властенъ.

П. Попивановъ (з): Много ви се иска!

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Азъ ще отговоря най-накрая на бележитъ, които се правятъ отъ тая страна (Сочи дѣсницата) върху текста на чл. 14. Но искамъ да зная г. Стайновъ, който не е слу- чаенъ човѣкъ, отъ улицата — както той самичкъ говори въ своята речъ при разглеждането на тоя законопроектъ по принципъ — а който е бившъ министъръ, какво визира съ това, което каза — че имало специални причини, за да не може да се отпочне нѣкаква борба срещу картелитъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Срещу захарния кар- телъ.

Министъръ Г. Петровъ: Срещу захарния картелъ. Да се уясни.

Нѣкой отъ мнозинството: Народняшки причини.

С. Омарчевски (з): Специаленъ ангажментъ.

Министъръ Г. Петровъ: Да се уясни, какъвъ ангаж- ментъ?

Н. Стамболиевъ (з): Той ще каже какво ги накара осемъ години да не водятъ борба като правителство.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ констатирамъ, че въ чл. 14 се говори за саботажъ на ония индустриалци, които отказватъ да купятъ сурови продукти. Азъ не виждамъ кой индустриалецъ, който би ималъ смѣтка до произвежда и да търгува, би се отказалъ отъ това, да купува сурови про- дукти, за да може да произвежда и да печели! И, следо- вателно, ако единъ индустриалецъ нѣма смѣтка, при сегашното положение на нашата икономия, при нашия стопански строй, азъ не смѣтамъ, че ние бихме направили добре, ако заставимъ него и другитъ индустрии, които сѣ частни, да купуватъ дори и тогава, когато нѣматъ смѣтка. Кое е саботажъ, кое не е саботажъ — това е нѣщо, което много мъчно може да се установи. Вие знаете, че саботажътъ, който правятъ работници или господари, осо- бенo работници и чиновници въ нѣкои стачкуващи учреждения, остава едно нѣщо съвършено неопредѣлено. Така че въ случая тая дума саботажъ може да докара, г-да, до много голѣми разбѣрквания, до много голѣми може би катастрофи за известни индустрии. И въ случая азъ мисля, или поне предполагамъ, че ако тукъ се говори за саботажъ на фабрики, които отказватъ да купуватъ известни сурови продукти, съ това се визира преди всичко захарната индустрия у насъ.

Захарната индустрия у насъ, въ България, г-да, е ин- дустрия, която нѣма български капитали. И азъ бихъ желалъ нѣкой да ми посочи да има български капитали въ

българска захарна фабрика, било въ русенската, било въ горноорѣховската, било въ каялийската, или въ която и да е друга. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

А. Капитановъ (з): Капиталитѣ сѣ български, но подъ чуждо име.

П. Стайновъ (д. сг): Кажете ми, г-да, български акционери, които да сѣ замѣсени въ тия фабрики. Едно време се подхвърляше, че хора отъ Демократическия сговоръ — цитираха се имена на единъ, двама, трима министри — били заинтересовани въ захарния картелъ, въ захарната индустрия въ единъ или другъ кѣтъ на страната, но и до този моментъ азъ не съмъ чулъ да се докаже участието поне на единъ човѣкъ отъ тая страна, отъ Демократическия сговоръ, въ тия захарни фабрики. Спомена се името на г. Бурова — че участвувалъ въ Горноорѣховската захарна фабрика; спомена се името на г. Молдова — че участвувалъ въ Русенската захарна фабрика; но нито единиятъ, нито другиятъ иматъ акции въ тѣзи захарни фабрики.

А. Капитановъ (з): На свое име нѣматъ.

П. Стайновъ (д. сг): И отъ тая страна (Сочи мнозинството) сѣщо така азъ зная, че никой нѣма акции въ захарнитѣ фабрики въ България. Тия фабрики сѣ чужди и капиталитѣ имъ сѣ чужди.

И. Симеоновъ (д): Акции сѣ безименни — какво разправяте вие!

П. Стайновъ (д. сг): Ти разправяй! Кажи ми, кой има акции въ захарнитѣ фабрики?

И. Симеоновъ (д): И вие може да имате акции вътре. (Глъчка)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

П. Стайновъ (д. сг): И се повдигна навремето, г-да, голѣмъ вой въ вестниците заради това, че правителството на Демократическия сговоръ стояло задъ тая захарна индустрия. Е добре, г-да, Демократическиятъ сговоръ днесъ не е на власт — кой крепи сега захарния картелъ, кой крепи захарната индустрия? Би ли трѣбвало азъ сега да кажа, че правителството го крепи, както казва тамъ г. Напетовъ?

А. Капитановъ (з): Правителството крепи производителитѣ.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ нѣма да кажа, че правителството го крепи, но азъ констатирамъ факта, че преди 21 юний искаха отъ насъ да вземемъ мѣрки противъ захарния картелъ и ни обвиняваха, че не сме ги вземали. Сега азъ искамъ отъ тѣзи, които преди 21 юний даваха обещания, тѣ да взематъ мѣрки срещу захарния картелъ. И понеже не ги взематъ, то азъ се питамъ: ... (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Д-ръ А. Франгя (з): На Парламента ли говорите, г. професоре, или на аудиторията?

П. Стайновъ (д. сг): ... каква специална причина имате вие, г-да, каква специална причина има Земедѣлскиятъ съюзъ или неговитѣ съюзници да не взематъ мѣрки срещу захарния картелъ? Това е по въпроса, който ми задавате.

Министъръ Г. Петровъ: Въпросътъ е за поети ангажменти, за специални причини. Г. Стайновъ не отговаря по въпроса.

Н. Стамболиевъ (з): Народняшки софизъмъ!

П. Стайновъ (д. сг): Отговарямъ точно по въпроса, който ми се постави тукъ. Азъ казвамъ: защо вие не взехте мѣрки срещу този захаренъ картелъ, каквито вие ни обвинявате, че не сме взели?

Отъ земледѣлцитѣ: Вземаме ги сѣ законопроекта.

П. Стайновъ (д. сг): Когато ни обвинявате, че сме поддържали захарния картелъ, азъ ви питамъ: вие защо не вземате мѣрки срещу сѣщия този картелъ, който сѣществува? Това е отговорътъ ми на вашия въпросъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Това се казва демагогия!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Стайновъ! Известно ли Ви е, че ние сѣ наредба на Министерския съветъ намалихме цената на захарта въ България?

Нѣкой отъ работниците: Съ колко?

П. Стайновъ (д. сг): Съ 2 л.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ние намалихме цената на захарта съ 2 л.

П. Напетовъ (раб): (Възразява нѣщо)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Кѣмъ П. Напетовъ) Моля Ви се, недейте защищава народняцитѣ. Седнете си тамъ.

(Кѣмъ оратора) Кажете, защо вие по-рано не намалихте цената на захарта съ повече, отколкото бѣше нашето намаление? Фактътъ, че ние сме намалили цената на захарта само съ два лева за сега, позволява ли Ви да твърдите, че ние не вземаме мѣрки да се намали продажната цена на захарта, за да можете да инсинуирате противъ днешното управляващо болшинство, че то по не знамъ какви си съображения защищава захарния картелъ? Второ. Ето ви една нова наредба (Сочи законпроекта), която ще действа противъ захарния картелъ. Вие искате да оставите свободенъ захарния картелъ да прави даже саботажа, ...

П. Стайновъ (д. сг): Не.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: ... и държавната власт да нѣма възможност да действа, по силата на закона, за запазване интереситѣ на консоматоритѣ.

Ц. Бобошевски (д. сг): Въз основа на кой законъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По силата на закона за облекчение на продоволствието, ...

Ц. Бобошевски (д. сг): Ние го създадохме.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: ... по силата на не-свършения сговористки законъ, който ние сега го допълваме и ще го допълнимъ още съ единъ новъ законъ за продоволствието, г. Цѣтко Бобошевски! Бждете спокоенъ.

Ц. Бобошевски (д. сг): Защо създавате единъ излишенъ законъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Чакайте и ще видите. Може би утре ще бжде раздаленъ законопроектъ за ново облагане съ акцизъ захарния картелъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): Азъ вземамъ актъ отъ обещанията, които г. министърътъ прави.

Н. Кемилевъ (д. сг): Въ наше време Министерскиятъ съветъ направи, каквото трѣбваше.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие нищо не сте направили.

Н. Кемилевъ (д. сг): Министерскиятъ съветъ нормира ценитѣ и сега правимъ сѣщото предложение — не отдѣлняйтъ министъръ, а пакъ Министерскиятъ съветъ да ги нормира.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ вземамъ актъ отъ обещанията, които министърътъ на вътрешнитѣ работи прави тукъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие трѣбва да теглите друго заключение — че сте инсинуирали, безъ да имате каквото и да е основание. Това трѣбва да признаете, ако сте кавалеръ — че хвърляте инсинуации, безъ да имате смѣлостта да признаете вашата грѣшка. (Глъчка)

П. Стайновъ (д. сг): Отъ това, което г. министърътъ обещава, значи, че и той самъ вижда, какво досегашнитѣ мѣрки сѣ недостатъчни. Следователно, по тоя пунктъ ние сме на едно и сѣщо мнение.

Отъ мнозинството: А-а-а! (Смѣхъ)

П. Стайновъ (д. сг): Щомъ г. министърътъ намира, че трѣбва да се взематъ нови мѣрки срещу захарния картелъ, толкова по-добре. Значи, ние сме съгласни въ това отношение.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Това се казва професорски тепегьозлукъ!

П. Стайновъ (д. сг): Уважаемиятъ г. министъръ на вътрешнитѣ работи ни каза, че ние сме искали да оставимъ свобода и на захарния картелъ. Срещу това азъ протестирамъ и заявявамъ, че то не е било, не е и нѣма да бѣде наша политика — да искаме да оставимъ да се шири свободна спекулацията на картелитѣ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Цената на захарта бѣ намалена съ два лева отъ сегашното правителство. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Също така тя бѣ намалена съ два лева и порано отъ правителството на Демократическия сговоръ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ. Глъчка)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

П. Напетовъ (раб): Г. Стайновъ! Вие демагогствувате. Захарта се облага съ 20 л. вносно мито у насъ.

П. Попивановъ (з): (Къмъ П. Стайновъ) Спекулацията презъ ваше време никѣде я нѣмаше.

П. Напетовъ (раб): Г. Стайновъ! Презъ ваше време захарта се продаваше 30 л. килограмътъ, защото се плащаше 20 л. на килограмъ вносно мито. Въ България се пада на глава по 3 килограма консумирана захаръ, а въ съветска Русия — по 8 килограма.

Отъ земледѣлцитѣ и сговориститѣ: Е-е-ей!

П. Напетовъ (раб): Вие нищо не знаете. (Възражения отъ земледѣлцитѣ) Това го има само въ България. То е свѣтовенъ рекордъ. Въ България се плаща по 20 л. вносно мито на килограмъ захаръ, и тя се продава по 30 л. килограмътъ. Осемъ години поддържахте това, г. Стайновъ. (Възражения отъ мнозинството. Глъчка)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Капитановъ (з): Ама коя захаръ се консумира въ Русия — тая, черната ли?

П. Стайновъ (д. сг): Азъ смѣтамъ, че когато е въпросъ за нормировка, мѣчно може да се говори за съдебенъ контролъ върху нормировката. Това е една истина, понеже нормировката е единъ въпросъ на политика. А когато има въпросъ на политика, не може да става въпросъ...

Председателстващъ Н. Захариевъ: 20 минути говорите вече!

З. Поповъ (з): А има право на 15 минути само!

П. Стайновъ (д. сг): Така че по нормировкитѣ, ако се възприеме становището да се намѣсва Министерскиятъ съветъ, може, г-да, да не се предвижда и съдебенъ контролъ, защото фактически той ще се окаже невъзможенъ за нормировкитѣ. Но, г-да, по п. 3 и 4 азъ смѣтамъ, че тамъ трѣбва непременно да се запази съдебниятъ контролъ, контролтътъ на Върховния административенъ съдъ върху решенията на картелния съдъ. Министърътъ на търговията още по-рано призна, че тукъ, може би, трѣбва да се направи нѣщо. Ако има едно мѣсто, където трѣбва да се намѣсва Върховниятъ административенъ съдъ върху решенията на картелния съдъ, то е безъ друго при отнемането на облагитѣ. И безъ това, г-да, по сегашния законъ за насърчение на мѣстната индустрия, отнемането на облагитѣ става въз основа на една процедура, която се контролира отъ Върховния административенъ съдъ. Е, питамъ ви азъ, защо вие ще отнемате тази съдебна гаранция? Защо по закона за насърчение на мѣстната индустрия отнемането на облагитѣ да става съ актъ, контролиранъ съ съдебно решение, а по този законъ да нѣма никакъвъ съдебенъ контролъ? И азъ вѣрвамъ, че г. министърътъ на търговията непременно ще вземе подъ внимание това съображение, което съ му изтъкнали и адвокатитѣ отъ името на своя съюзъ, които съ ходили при него, и че ще сложи въпроса за съдебния контролъ на Върховния административенъ съдъ върху решенията на картелния съдъ, тукъ, въ последната алинея на чл. 14.

А колкото за този картеленъ съдъ, г. г. народни представители...

Министъръ Г. Петровъ: Този въпросъ се свърши бе, джанамъ; той е гласуванъ вече. За какъвъ картеленъ съдъ приказвате?

П. Стайновъ (д. сг): Въ последната алинея на чл. 14,...

Министъръ Г. Петровъ: Какво има тамъ?

П. Стайновъ (д. сг): ...където се говори за решенията на картелния съдъ, азъ ще моля, да се тури едно постановление за съдебенъ контролъ върху тия решения.

Министъръ Г. Петровъ: Това е по начало.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! По въпроса за нормировкитѣ, които ще ставатъ преди всичко отъ картелнитѣ комисии, ще искамъ открито да изнеса нашето становище. Съ нормировкитѣ могатъ да ставатъ най-големии злоупотрѣбления. И ако ние днесъ съ срамъ си спомняме за жилищнитѣ комисии; ако днесъ качеството да бѣдешъ членъ на жилищната комисия е едно позорно качество, ще дойде день, г-да, — дано не дойде, но азъ се боя, че ще дойде — когато качеството членъ на картелната комисия, може би, ще бѣде тъй-же позорно, както е позорно и качеството на членъ на жилищна комисия. Отъ тая картелна комисия, ако не се взематъ мѣрки — както тая за съдебенъ контролъ на решенията на картелния съдъ — азъ съмъ дълбоко убеденъ, че може да имаме голѣми разочарования. Може би, тя ще стане единъ капанъ за рушвети, каквито България никога, никога не е виждала! (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Мене ме удивлява тепегьозлукъ на г. проф. Стайновъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Нѣма защо да те удивлява, защото той е присъщъ на народняцитѣ.

Ж. Маджаровъ (з): Ако би трѣбвало ние, като депутати, да вземаме теркъ, да вземаме примѣръ отъ стилизираниѣ речи, отъ речитѣ, произнесени съ добросъвестностъ, азъ смѣтамъ, че въ никой случай даже и най-долюпробниятъ депутатъ не може да вземе теркъ, да вземе шаблонъ, да вземе примѣръ отъ тая речь, която г. проф. Стайновъ сега произнесе тукъ. Тази речь, г-да, не бѣше никаква професорска речь, а една речь, отъ ония, които произнасятъ обикновенитѣ агитатори предъ селскитѣ събрания. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. г. народни представители! Преди да се спра на чл. 14 отъ законопроекта за картелитѣ, азъ ще припомня случая съ захарния картелъ презъ сговористко време. Въ 1923 г., следъ като сговориститѣ поеа управлението по единъ разбойнически начинъ, образуваха единъ стопански съветъ подъ председателството на Петъръ Тодоровъ. (Възражения отъ сговориститѣ) Подпредседател на тоя съветъ тогава бѣше проф. Мишайковъ, колегата на г. проф. Стайновъ. Първата акция на този съветъ бѣше противъ захарния картелъ. Захарниятъ картелъ тогава, въ защита на своитѣ интереси, отстояваше позицитѣ си и се противопостави на исканията на стопанския съветъ. Тѣ противопоставиха следната теза — че въ България нея година, 1924, имаме свръхпроизводство на захаръ-и, следователно, трѣбва правителството да премахне износнитѣ мита на захарта, за да могатъ захарнитѣ фабрики да изнесатъ свръхпроизведената захаръ. Следъ една дълга и упорита борба между захарния картелъ и стопанския съветъ, правителството се убеди, че действително нѣмаме свръхпроизводство на захаръ въ България, но дори имаме недостигъ на захаръ. Представителитѣ на захарнитѣ фабрики, поставени на тѣсно въ кабинета на министра на търговията, г. Бобошевски — съжалявамъ, че не е тукъ — казаха: „Да, г. министре, ние не можемъ да скъсваме традиционнитѣ си връзки съ Западъ, трѣбва да премахнете митата, за да изнесемъ една частъ отъ нашата захаръ и да внесемъ онова, което внасяме всѣка година“. Това бѣше заявлението на представителитѣ на захарния картелъ предъ г. министра на търговията. Стопанскиятъ съветъ устоя на своитѣ позиции, и захарофабрикантитѣ въ знакъ на протестъ, че правителството и стопанскиятъ съветъ не се съгласяватъ на тѣхнитѣ искания, обявиха

една година локаутъ ли, саботаждъ ли, както щете го наречете. Една година захарните фабрики не работиха — това беше през 1924 г. — с цел да се наложат на стопанския съвет и на правителството исканията на захарния картелъ.

Давайки ви тоя примѣръ, азъ дождамъ до чл. 14, въ който има специална точка, въ която се предвижда — когато правителството бъде притиснато отъ картелитѣ, които сж мощни въ голѣма степенъ — какво трѣбва да предприеме то. Смыслътъ на цѣлия законъ е тукъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Съ този законъ вие узаконявате картелитѣ.

Ж. Маджаровъ (з): Ако въ 1924 г. имаме такъвъ законъ, правителството можеше да наложи на картелитѣ да купуватъ цвеклото на производителитѣ и да произвеждатъ нѣя година захаръ, за да не бждатъ принудени цвеклопроизводителитѣ да не съятъ цвекло, да останатъ безъ производство. Смыслътъ на чл. 14 има това значение. Тоя законъ е предпоставка на ония мѣрки, които правителството ще вземе спрямъ картелитѣ. Вѣрно е, че тогава правителството бѣше изиграно, бѣше излъгано отъ захарнитѣ фабрики; вѣрно е, че редъ години не бѣше правенъ ремонтъ на фабрицитѣ и тѣ имаха нужда да се ремонтиратъ не въ продължение на една година, а въ продължение на две години даже. И затова захарниятъ картелъ обоснова спирането на захарната кампания презъ 1924 г. съ нуждата за ремонтъ на захарнитѣ фабрики, а не че правятъ саботаждъ!

Г. г. народни представители! Вѣрно е, че повикътъ срещу картелитѣ е голѣмъ. Вѣрно е и друго, че този повикъ ще остане и ще продължава и следъ прокарването на този законъ. Ако тоя законъ, следъ прокарването му, не бѣде приложенъ въ широкитѣ му размѣри; ако не бждатъ изпълнени наредбитѣ специално на чл. 14, ако не се намалятъ привилегированитѣ мита на индустрията, а най-вече ако не се посегне на она частъ отъ картелитѣ, които не сж никакви картели, а сж едно сдружение за бандитизмъ, за грабеждъ, сдружение, наречено съ името народнящина (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ), както казва народътъ; ако правителството не посегне на народняшкия начинъ на експлоатиране на производителя въобще, азъ смѣтамъ, че този законъ нѣма да допринесе твърде много за премахването на картелитѣ.

Ц. Бобошевски (д. сг): Самъ г. министърътъ на търговията каза, че нѣма вече картели, останали сж само два картела — за шапки и за пасмантерия.

Ж. Маджаровъ (з): Г. професоръ Стайновъ, ни въ клинъ, ни въ ржкавъ, повдигна и въпроса за нормировкитѣ, когато говори по този членъ.

П. Стайновъ (д. сг): Посочете какви „народняшки“ картели има.

Ж. Маджаровъ (з): Ще Ви посоча народняшкитѣ картели. Концентрацията на народняшкитѣ картели е въ Търговска банка и въ „Бѣло-море“. Всички картели тамъ иматъ депозирани своитѣ акции. Тамъ е Буровъ.

Г. г. народни представители! Чудно ми е, защо г. Стайновъ, професоръ по административно право, повдигна тѣкмо по чл. 14 въпроса за нормировкитѣ. Вѣрно е, че когато нормировкитѣ засегнаха ония стопански прояви, въ които сж ангажирани народняшки капиталы, започнаха да пицятъ и да крещятъ отъ тая трибуна. Но когато Дочо Христовъ, вашъ изпеченъ народнякъ, като председателъ на комисарството въ столицата, нормира млѣкото по 6 л. подъ коштуемата му цена; когато нормира лука, когато нормира всички продукти на земледѣлския производител — тогава вие не заплакахте и не поискате да защитите труда на земледѣлския производител. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ) Тогава вие не помислихте да защитите ония, които сж най-слаби и които не могатъ да реагиратъ срещу нормировката даже на единъ комисаръ, а камоли на едно правителство.

Г. г. народни представители! Въ оня моментъ, когато млѣкото бѣше нормирано по 6 л. кгр., вие виждате въ бозаджийницитѣ бозата да се продава по 6—7—8 л. кгр. Защо? — Защото всѣка бозаджийница носѣше фирмата „фабрика“, т. е., носѣше народняшкия етикетъ. Щомъ е фабрика, не може да става нормировка! Щомъ има нормировка, тя не се отнася до народняцитѣ, а се отнася до производителитѣ и до слабитѣ стопански съсловия.

П. Попивановъ (з): Затуй плачатъ.

Ц. Бобошевски (д. сг): Азъ съмъ представлявалъ народнящината!

Ж. Маджаровъ (з): Г. Бобошевски! Вѣрно е, че Вие представлявате народнящината.

Ц. Бобошевски (д. сг): Представлявалъ съмъ идеологията на здравата буржоазия.

Ж. Маджаровъ (з): Идеологията на народнящината и на буржоазията най-добре се представлява отъ Бурова.

Ц. Бобошевски (д. сг): Това сж изтъркани грамофонни плочи.

Ж. Маджаровъ (з): Г. докладчикътъ прочете всички пунктове на чл. 14 отъ този законопроектъ. Голѣмото оржжие, което Парламентътъ ще даде въ ржцетѣ на министра на търговията, промишлеността и труда, за да се справи съ картелитѣ, е чл. 14. Ако нѣма чл. 14, ако нѣма тия ограничения въ отдѣлнитѣ му пунктове, министърътъ ще бѣде съ свързани ржце и не ще може да посегне не на единъ картелъ, ами и на най-обикновената стопанска проява; нѣма да може да посегне и на народнашкия начинъ на експлоатация въ обикновения нашъ животъ.

Ето защо ние поддържаме чл. 14 да бѣде гласуванъ така, както се предложи отъ комисията. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народнящиятъ представителъ г. Антонъ Кантарджиевъ.

А. Кантарджиевъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Да ви кажа откровенно, не бихъ взелъ думата по въпроса, който ни занимава, ако не бѣше — простете ми изрази — вулгарната партизанска речъ, която отъ тая трибуна произнесе г. Стайновъ.

А. Буковъ (з): Както обикновено.

П. Попивановъ (з): Като професоръ по административно право!

Г. Тонковъ (з): Можешъ ли да чакашъ друго отъ народнякъ?

А. Кантарджиевъ (д): Не бихъ взелъ думата, ако моето чувство на народенъ представителъ, на гражданинъ не бѣше така силно възмутено отъ неговата речъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): Туй по чл. 14 отъ законопроекта ли е?

А. Кантарджиевъ (д): Да, по чл. 14 — тѣкмо тамъ, където бѣше г. Стайновъ, г. Кемилевъ, на когото ржкоплѣскахте преди малко.

Н. Кемилевъ (д. сг): Азъ не съмъ ржкоплѣскаль.

А. Кантарджиевъ (д): Вие, г-да, които въ продължение на 8 години прекарахте въ едно безгрижие по отношение интереситѣ на широкитѣ народни маси, днесъ се осмѣлявате отъ тази трибуна да хвърляте долни подозрения срещу една властъ, която не ви е дала никакви основания за това. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) И за честъта на тази трибуна, и за неговата лична честъ, г. Стайновъ дължи едно обяснение, да каже какви сж тѣзи подозрения, да отговори на този въпросъ, който той самъ постави: защо не се водила борба срещу картелитѣ?

Г. Георгиевъ (з): Защото цѣли 8 години тѣхното управление бѣше подозрително.

А. Кантарджиевъ (д): Ние, г. Стайновъ, може да не сме направили всичко, но всетаки сме направили нѣщо. Цената на захарта днесъ е намалена крѣгло съ 3 л. на килограмъ. Азъ Ви моля, идете провѣрете и ще видите, че е така. При 30 милиона килограма годишна консомация на захаръ, по 3 л. на килограмъ, това прави 90 милиона лева икономия за джоба на отдѣлнитѣ консоматори. Ние намалихме цената на всички продукти отъ първа необходимостъ и по този начинъ икономисахме на българскитѣ консоматори маса срѣдства, които по-рано отиваха въ бездѣлнитѣ джобове на българскитѣ спекуланти.

Г. Костовъ (раб): И ограбихте 400 милиона лева съ увеличение цената на хлѣба.

А. Кантарджиев (д): Г. г. народни представители! Въ реда на тѣзи мисли, които провеждамъ отъ тази трибуна, не желая да отговарямъ на несериозни закачки, като тази, която токущо ми се отправи. Ние сме дошли тукъ да творимъ, да създаваме, а не сме дошли да рушимъ.

Отъ тази трибуна, г. г. народни представители, се разправятъ и ереси — че никога и никъде въ свѣта нормировките не сѣ дали трайни и положителни резултати. Още когато казахте това, г. Стайновъ, азъ Ви зададохъ въпроса: Вие сериозно ли приказвате? Вие смѣтате, че вънъ отъ Вашитѣ срѣди има само тѣнковци.

П. Стайновъ (д. ср): (Възражая нѣщо)

А. Кантарджиев (д): Още когато законопроектът се дебатираше по принципъ, азъ казахъ, че времената, въ които живѣемъ днесъ, сѣ изключителни, затова ще бѣдатъ изключителни и мѣрките, сѣ които си служи една власт, която ще трѣбва да се справя съ тѣзи изключителни времена. Кой можеше да допусне нѣкога въ политическата икономия вмѣшательството на държавата въ частноправнитѣ отношения на хората? Нѣкога това се смѣташе за ересь, . . .

Ц. Бобошевски (д. ср): Косвено, а не прѣко вмѣшательство.

А. Кантарджиев (д): . . . за да се дойде днесъ до тамъ, че това да стане една необходимостъ.

Ц. Бобошевски (д. ср): Косвено вмѣшательство.

А. Кантарджиев (д): Недейте ме закача. Искамъ думитѣ ми да минатъ въ едно спокойствие, дотолкозъ, доколкото то може да бѣде запазено при ония приказки, които г. Стайновъ каза. Защото, ако се върнемъ на въпроситѣ, които се изнесоха нѣкога, ако разчовъркаме вѣглицата на мина „Перникъ“, на които поддържахте високи цени, за да можете да продавате на високи цени вѣглицата отъ вашитѣ мини, на мнозина отъ васъ може да стане тежко и неприятно. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Ц. Бобошевски (д. ср): За насъ и държавнитѣ, и частнитѣ сѣ обществени предприятия и не правимъ разлика.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г. Бобошевски!

А. Кантарджиев (д): Когато днешниятъ министъръ на финанситѣ като депутатъ повдигаше тѣзи въпроси, Вие му отговаряхте тогава несериозно — че той не билъ станалъ членъ на управителния съветъ на мината „Перникъ“, затова разправялъ тѣзи работи. Днесъ, обаче, когато се сложиха въпроситѣ подъ друго освѣтление, тогава видѣхте, че тѣ сѣ били правилно слагани.

Азъ мисля, че е време, г-да, да приказвате съ по-низкъ тонъ, защото, както спредливо забеляза г. Иванъ Симеоновъ, по този начинъ може много скоро да отидете на подсъдимата скамейка предъ българското обществено мнение. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Недейте си игра съ огъня, защото всѣко търпение има граница!

Сега нека дойдемъ на чл. 14 отъ законопроекта. Какви сѣ въ сжщностъ възраженията, които се правятъ? Нека ми бѣде позволено да кажа, че въ това направление по-сериозни възражения направи г. Цвѣтко Бобошевски, що се касае до техниката на чл. 14, който ни занимава. Г. Стайновъ искаше да ни докаже, че министърътъ на търговията и министърътъ на финанситѣ въ единъ и сжщи кабинетъ били съ противоречиви разбирания по отношение въпроса за митата. Единиятъ искалъ увеличение на адвалорнитѣ такси — това бѣше Ваша теза, г. Стайновъ — . . .

П. Стайновъ (д. ср): (Казва нѣщо)

А. Кантарджиев (д): . . . а другиятъ искалъ да намалява митата. Но, г. г. народни представители, чл. 14 въ своята първа алинея има съобразителната си частъ, а въ п. п. 1, 2, 3 и 4 сѣ санкциитѣ относно тия картели въ България, които не спазватъ разпоредбитѣ на респективнитѣ текстове на закона. Една отъ тия санкции е: ако другояче не можешъ да принудишъ картела, понеже борбата съ капитала е много трудна, вкарването на стока отъ вънъ съ целъ да се предизвика конкуренция и по този начинъ — извинявайте за израза — истеръ-истимесъ, ще го накарашъ да намали ценитѣ си. Но ако този картелъ е проникнатъ отъ съзнанието, съ което сме ние, които се-

димъ на тия банки, ако той е проникнатъ отъ въпиющитѣ нужди на българския народъ и отъ духа на тоя законъ за картелитѣ и монополнитѣ цени, нѣма защо тогава, естествено, да му налагаши тая санкция. Това е санкция, то не е политика. Ето защо не може да се взематъ подъ внимание съображенията на г. Стайновъ, че двамата министри били въ противоречие единъ съ другъ. Между другото, тѣ по-добре ще защитятъ себе си, отколкото азъ това бихъ сторилъ.

Най-сетне, искамъ да се спра съ две думи на онова техническо неудобство, за което говори г. Цвѣтко Бобошевски, защото речъта на г. Стайновъ заслужава само този отговоръ, който давамъ азъ.

Бележитѣ на г. Бобошевски сѣ по-сериозни и тѣ ще трѣбва да спратъ вниманието ни до известна степенъ. Какво ни казва г. Бобошевски? Между другото той казва, че чл. 14 — ако съмъ разбралъ добре мисълта му — трѣбва да бѣде раздѣленъ на две.

Ц. Бобошевски (д. ср): Да.

А. Кантарджиев (д): Едната частъ отъ него да остане срѣдство, а другата частъ — санкция. Азъ казахъ преди малко, че чл. 14 се състои отъ две части: едната е съобразителна частъ, наративна, разказвателна частъ, така да кажа, следъ която следва санкцията. Въ края на краищата тоя законъ е единъ законъ на санкция, защото законътъ за картелитѣ е само законъ на санкция.

Ц. Бобошевски (д. ср): Само отъ гледище на *elegantia legis* го казахъ.

А. Кантарджиев (д): Ще оставимъ това *elegantia legis* за друго време, защото ножътъ е опрѣлъ до кокъла и нѣма да се спираме на тая формалностъ. Това е въ общата система на българското законодателство: разказвателна частъ и следъ туй санкцията. Азъ смѣтамъ, че, съ огледъ на тия съображения и съ огледъ на бързината за разрешаване на въпроситѣ, тия бележки, колкото и да сѣ на пръвъ погледъ убедителни, следва да бѣдатъ елиминирани въ интереса на бързината на работата.

Въ края на своитѣ бележки позволете, г. г. народни представители, на менъ, който съмъ отъ скоро на това мѣсто (Сочи банцитѣ), едно малко пожелание: по-малко партизанство отъ страна на старитѣ парламентаристи и по-добри уроци за тия, които отъ скоро стоятъ на тия банки. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. докладчикътъ.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Г. г. народни представители! Г. Бобошевски направи възражения, че въ България собствено картели не сжществували, сѣ изключение на захарния картелъ и на едно-две съглашения. Той се противопостави сжщо и на нормировката на ценитѣ на всички продукти, произвеждани отъ покровителствуванитѣ индустрии. Г. Бобошевски забравя, че въ чл. 2, който гласувахме завчера, именно се говори за всички протежирани отъ закона за настрѣжение на мѣстната индустрия индустриални предприятия у насъ. Г. Бобошевски, както и г. Петко Стайновъ казватъ, че конкуренцията опрѣдѣля цената, че единствениятъ и най-правилень регулаторъ на ценитѣ е конкуренцията. Да, г-да, но при условие, че нѣма да има въ страната картели, и че нѣма да има високи протекционни мита. А при високи протекционни мита у насъ, които почти не допусчатъ никакъв чуждъ вносъ, и при картелирани или съгласувани индустрии, за каква конкуренция говорите, г. Бобошевски?

Ц. Бобошевски (д. ср): Ако се разтурятъ тия картели, които имаме въ страната, и ако успѣемъ да нѣмаме скрити картели, каквито сѣ трѣстоветѣ, ще имаме вътрешна конкуренция, и резултатитѣ ще бѣдатъ постигнати.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): При сжществуването на тия условия, когато високата протекция си остава, актътъ на разтурянето — единъ писменъ актъ — нѣма да допринесе нищо; съглашението ще си остане, макаръ и скрито, и предприятията у насъ, картелирани или не, ще използватъ високата протекция, като продаватъ на високи цени продуктитѣ, които произвеждатъ.

Ц. Бобошевски (д. ср): Какво значи трѣстъ? — *Comitet de confiance*, комитетъ на довѣрие. 5—6 души представляватъ всичкитѣ акционери, а всички други не знаятъ нищо. И затуй борбата съ тѣхъ е безсилна. Това е трѣстътъ.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Отъ друга страна г. Бобошевски си противоречи. Той намира, че единственото ефикасно сръдство за намаление ценитѣ на продуктитѣ, произвеждани отъ нашитѣ фабрики, е намалението на вноснитѣ мита. Азъ питамъ г. Бобошевски, който е членъ на Демократическия сговоръ, който управлява повече отъ 7 години, защо тогава той се съгласи да се повиши коефициентътъ на митата?

Ц. Бобошевски (д. сг): Кой?

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Вие, който сте членъ на Демократическия сговоръ, Вие, който сѣщо управлявахте, защо се съгласихте за повишение коефициента на митата и дадохте възможност на картелирани и некартелирани предприятия да покачватъ ценитѣ?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Той не бѣше тогава министъръ. Азъ ги повишихъ; азъ бѣхъ министъръ. Ако искате, азъ мога да Ви обясня.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Моля Ви се, азъ ще кажа. Ако вие допустнете намаление на митата, то има две остриета. Ако вие допустнете намаление на вноснитѣ мита, въ такъвъ случай вие допущате чуждия трудъ да конкурира мѣстния. Тогава ще спре мѣстното производство и 870-тѣ милиона лева, които нашето работничество получава като възнаграждение за своя трудъ, въ фабричитѣ, ще спратъ да се получаватъ. Какво ще правите тогава съ работничеството? Смѣтате ли, че като допустнете чуждия трудъ да конкурира мѣстния, ще задоволите нашето общество, неговитѣ нужди? Ето кѣде е противоречието на г. Бобошевски, който управляваше Министерството на търговията, промишлеността и труда.

Отъ друга страна г. Петко Стайновъ — както и г. Бобошевски — повдига въпроса за нормировката. Той казва, че нормировката не давала никакви резултати. Азъ питамъ г. Петко Стайновъ, който е членъ на Демократическия сговоръ: когато г. Коста Николовъ бѣше главенъ комисаръ презъ 1924, 1925 и 1926 г., когато той нормираше ценитѣ на всички артикули у насъ, имаше ли вой противъ него, обвини ли го нѣкой, че е обралъ нашитѣ производители?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Той докара загуби, а не че е обралъ нѣкого.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Възъ основа на сѣщия законъ днесъ действува Главното комисарство. Вие, г. Петко Стайновъ, добре знаете, че тъй наречената „чека“ при Финансовото министерство, когато опредѣли цената на захарното цвекло, задължиха се захарнитѣ фабрики да не увеличаватъ цената на захарта надъ 26 л. килограмътъ. Обаче не мина една година въ вашето управление и захарнитѣ фабрики повишиха цената на захарта на едро въ последната година на 28 и 29 л.; при все че бѣха поели ангажментъ, при тая цена на захарното цвекло, да не покачватъ цената на захарта, обаче тѣ я покачиха съ 2 — 2.50 л. на килограмъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Цената на захарта е въ връзка съ цената на цвеклото. Поне вие сте добъръ земеделецъ и познавате въпроса. Тогава единъ тонъ цвекло струваше 85 л., после стана 700 л., а сега е 600 л. Ако направите 1 тонъ цвекло 300 л., ще видите, че цената на захарта ще падне, и ще се наложи да падне.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Тѣкмо това говоря и азъ. Когато цената на захарното цвекло спадна на 700 л., тогава фабричитѣ за захаръ поеха ангажментъ, че нѣма да покачватъ цената на захарта повече отъ 25 — 26 л., обаче, при сѣщитѣ производствени разноси, които бѣха и по-рано, и по-късно, тѣ следъ една година само повишиха цената на захарта на 28 л. килограмътъ и следъ това дойде нашето Главно комисарство да намали цената на захарта на 22 л. килограмътъ за пѣсъкъ и 24 л. килограмътъ за бучки, при условие, че и амбалажътъ е за смѣтка на захарнитѣ фабрики, което прави едно намаление отъ 80 милиона лева за консумираната захаръ въ България, които оставатъ въ страната, а не се изнасятъ вънъ отъ нея, понеже стопанитѣ на захарнитѣ фабрики сѣ чужденци и капиталитѣ сѣ чужди.

Ето защо азъ намирамъ, че постановленията на чл. 14 отъ законопроекта сѣ съвършено правилни и затова поддържамъ, че ще трѣбва да бѣдатъ напълно приети.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Прави ми впечатление, че групата на Демократическия сговоръ, която гласува по принципъ за законопроекта, сега, когато той се разисква по сѣщество, текстъ по текстъ, се обявява противъ най-важнитѣ му постановления. И азъ си обяснявамъ работата: народняшка тактика!

Г. Т. Данаиловъ (д. сг) и други сговористи: А-а-а!

Министъръ Г. Петровъ: Когато ще трѣбва да се одобри по начало единъ законопроектъ за картелитѣ, отъ тамъ (Сочи сговориститѣ) вдигатъ рѣка; но когато ще трѣбва да се създаде съдържанието на този законопроектъ, отъ тамъ се обявяватъ противъ, защото защищаватъ своитѣ частни интереси. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не знаете още какъ ще гласуваме.

Министъръ Г. Петровъ: И за да убиятъ ефекта отъ тоя законопроектъ, още отсега се мжчатъ да създадатъ известни подозрения въ обществото: имало една картелна комисия, която едва ли не щѣла да обира картелитѣ и монополнитѣ предприятия! И все отъ тая страна (Сочи сговориститѣ) идатъ тия подозрения. Е, добре, презъ вашето управление такава картелна комисия нѣмаше, но въ продължение на 8 години вие и безъ картелна комисия обирахте българския народъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Ние протестираме! Какъ може да говорите тия работи? Вие сте министъръ!

Нѣкой отъ земеделцитѣ: Кротувайте сега. Какво скачате като ожилени?

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Не може така да говорите, г. Петровъ.

Министъръ Г. Петровъ: Още малко: вие безъ картелна комисия убивахте хора, за да имъ вземете акциитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Такъвъ бѣше случаятъ съ Финци, когото обвинихте, че е билъ комунистъ, за да му вземете акциитѣ отъ „Розова банка“. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Нѣкой отъ сговориститѣ: Финци бѣше съ Кьорчевъ.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ нѣма да се връщамъ на това минало, да изтъквамъ факти, които ще отговорятъ достойно на подозренията на г. Стайновъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Единъ министъръ не може да говори така.

Министъръ Г. Петровъ: Отъ тая трибуна, г. Данаиловъ, не могатъ да се хвърлятъ подозрения върху управлението, не може да се говори съ недомлъвки и то отъ единъ бившъ министъръ. Той трѣбва да държи смѣтка за тоя постъ, който довчера е заемалъ, и това недържане на смѣтка ми дава свободата да му отговоря по начинъ, щото още веднѣжъ тукъ да не държи такъвъ езикъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

По-нататъкъ г. Стайновъ казва и иска да създаде това убеждение, че отъ една страна азъ съ законопроекта за картелитѣ и отъ друга страна г. министърътъ на финанситѣ съ законопроекта за адвалорнитѣ такси сме притискали българската индустрия и сме искали да я поставимъ въ невъзможностъ да се развива. Азъ протестирамъ противъ тази инсинуация! Правителството не притиска и не преследва българската индустрия. Ние даваме всѣки день доказателства, че държимъ за нашата индустрия. Ние държимъ за нея, обаче дотогава, докогато тя отговаря на стопанскитѣ интереси на нашето общество, докогато тя не прекрочва границитѣ на позволеното — дотогава тя ще се ползува и съ протекция, ще се ползува и съ насърчение, тя ще намѣри винаги у насъ съчувствие за своитѣ интереси. Рече ли, обаче, да прекрочи границата на позволеното, ние ще ѝ кажемъ: „Стои, не може по-нататъкъ!“ и ще приложимъ санкциитѣ на този законъ, санкциитѣ на другъ законъ, ще дойде, може би, редъ да измѣнимъ и закона за насърчение на мѣстната индустрия. Ние не можемъ да оставимъ у насъ това положение, което създаде Демократическия сговоръ — да облагодетелствуваме индустрии, които нѣматъ никаква връзка съ народното стопанство, съ националното производство, които дори не ангажирватъ и работнически трудъ. Тѣмъ протекция нѣма

да дадемъ. Ние нѣма да създадемъ това, което създадоха братята на г. Стайнова презъ управлението на Демократическия сговоръ. Въ това направление, г. Стайновъ, ние имаме една политика, която твърде много ни различава отъ васъ, и затова сѣ ти противоречия.

Ако вие засегнете постановленията на чл. 14, ако вие бѣхте успѣли съ вашата атака завчера срещу чл. 11, то отъ законопроектъ за картелитѣ нѣмаше да остане нищо. Цѣлото съдържание на законопроектъ е кондензирано въ чл. чл. 11, 12, 13, 14 и 15; тѣ сѣ сжщността на законопроектъ.

Каза се отъ тая страна (Сочи Демократическия сговоръ), отъ господата, които взеха думата, че въ този законопроектъ има нѣкои наредби по-остри, по-строги. Да, защото живѣемъ въ едно тежко време, въ което не можемъ да липаме съ меки рѣжавици, въ едно време, когато трѣбва да вземемъ сериозни мѣрки, за да се избѣгнатъ сътресенията и да не оставимъ на нѣкои срѣди, които се подсмиватъ, удоволствието да намѣрятъ една по-голяма клиентела въ българското общество.

Г. Бобошевски иска да изхвърлимъ нормировкитѣ и да си служимъ въ регулиране дейтелността на картелитѣ, на монополнитѣ предприятия, на насърждаванитѣ предприятия само съ наредбата на п. 2 отъ чл. 14 — само съ митническата тарифа.

Ц. Бобошевски (д. ср): И съ наредбата за разтуряне на картелитѣ, предвидена въ п. 4. Само съмъ противъ нормировкитѣ.

Министъръ Г. Петровъ: Моля Ви се, азъ ще се обясня по този въпросъ. Този възгледъ, който поддържа и Търговскиятъ съюзъ, който поддържатъ и представители на Народната партия, . . .

Д. Ачковъ (нац. л. о): На Демократическия сговоръ. Нѣма сега народняци.

А. Николаевъ (з): (Къмъ министъръ Г. Петровъ) Защо казвате „Народна“ партия? „Народняшка“ партия кажете.

Министъръ Г. Петровъ: . . . ми дава основание да кажа, че нормировкитѣ по-скоро ще спасятъ отъ опасни положения нашата индустрия. Азъ не съмъ привърженикъ на регулиране нейната дейтелностъ чрезъ намаляване на вноснитѣ мита; азъ не съмъ привърженикъ на създаване една конкуренция между българскитѣ индустриални предприятия и чуждестраннитѣ. Азъ зная, че нашитѣ предприятия не сѣ поставени на една и сжща нога, на една и сжща икономическа база съ чуждестраннитѣ; има различие между тѣхъ. И заради това нѣмирамъ, че е по-добре, вмѣсто да разрушаваме българскитѣ предприятия, като дуснемъ чужди стоки въ България, да дадемъ възможностъ на нашитѣ предприятия да сжществуватъ, като имъ позволимъ една прилична печалба, като не имъ позволимъ да експлоатиратъ населението. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ смѣтамъ, че така служимъ повече на България и на нейното стопанско развитие, откогато ако бихме приложили срѣдствата, които Вие ни препорѣчвате.

Ц. Бобошевски (д. ср): Ако се окаже недостатъчна първата мѣрка, тогава ще се прибѣгне къмъ втората.

Министъръ Г. Петровъ: Когато разглеждахме законопроектъ по принципъ, азъ се обяснихъ по този въпросъ, г. Бобошевски. Азъ ви казахъ, че намаляването на вноснитѣ мита е една репресалия, къмъ която ще прибѣгваме, ако нормировкитѣ не дадатъ резултатъ. Това е една по-строга мѣрка, така да кажа, едно по-силно срѣдство, което може да ни даде резултатъ. Но азъ предпочитамъ никога да не отидемъ до него, а да можемъ да постигнемъ целитѣ, които законопроектъ преследва, съ приложението на нормировкитѣ, защото по този начинъ ще постигнемъ приложението на българския националенъ трудъ, ще спасимъ солидността на нашитѣ предприятия и ще запазимъ чуждата валута въ нашата страна, която, както знаете, е твърде бедна. Разрешимъ ли чуждъ вносъ, вдигнемъ ли митническата бариера, която ще позволи на чуждестраннитѣ стоки да дойдатъ въ страната и да конкуриратъ нашитѣ, тогава не само съ българската индустрия свѣршваме, но мисля, че тогава свѣршваме и съ независимостта на България. Ще трѣбва да държимъ точна смѣтка за тѣзи елементи въ стопанския животъ, за да не изпадаме въ положения, които сѣ непоносими, които сѣ неоправдани.

Но Вие, г. Стайновъ, които ми говорите за поевтиняване чрезъ конкуренцията, презъ вашето управление, какво правѣхте? Вие създадохте единъ законъ, публикуванъ на 31 декемврий 1930 г., съ който увеличихте вносното мито

на нерафинираната захаръ отъ 22 на 40 л. златни, а на рафинираната — отъ 27 на 50 л. златни за 100 кгр. Това е вашата политика, отразена тукъ, въ тоя законъ. Защо говорите за конкуренция, когато сте издигали все повече и повече бариери срещу чуждия вносъ и по този начинъ сте създали една протекция, която позволява на захарнитѣ фабрики да повишаватъ цената на захарята?

Д-ръ К. Милановъ (д. ср): (Възразява нѣщо)

Министъръ Г. Петровъ: Г. Милановъ! Азъ мога да Ви отговоря и на това. Вие, като че ли забравихте, че миналата година гласувахте въ полза на захарнитѣ фабрики, а не въ полза на нашето народно стопанство, създаването на единъ фондъ, чрезъ който отдѣлихме отъ стойността на цѣвклото 100 л. на тонъ, за да ги дадете на захарнитѣ фабрики. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Д-ръ К. Милановъ (д. ср): Срамота е, че не знаете въпроса. Създаде се тоя фондъ, за да може да се произвежда повече захаръ въ България.

Министъръ Г. Петровъ: Моля Ви се, ще Ви отговоря и на тоя въпросъ.

Стъ мотивитѣ къмъ законопроектъ за създаване тоя фондъ, който законопроектъ се внесе отъ г. Григоръ Василевъ, личи, че нѣкои отъ захарнитѣ фабрики — а това е Русенската фабрика, докогато зная — не сѣ искали да се съгласятъ да се създаде тоя фондъ. Създадохте насилствено единъ фондъ, за да дадете 100 л. въ полза на фабрикантитѣ за смѣтка на цѣвклопроизводителитѣ, та да се насърди производството на цѣвкло и износътъ на наша захаръ. Какво стана? Каялийската захарна фабрика вмѣсто да засѣе 30 хиляди декари съ захарно цѣвкло, както е било уговорено, е засѣла около 10 хиляди декари. Захарнитѣ фабрики, вмѣсто да изнесатъ съответното на този фондъ количество захаръ, до преди 1 месецъ сѣ изнесли само 1.900.000 кгр. захаръ въ чужбина.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л.): Преди гласуване закона за създаване фонда.

Министъръ Г. Петровъ: За да бѣда справедливъ, трѣбва да кажа, че днесъ г. министърътъ на желѣзницитѣ ми каза, че сега сѣ започнали да изнасятъ въ чужбина захаръ. Това какво значи? Че жертвитѣ, които държавата е правила, не сѣ намѣрили отзвукъ въ захарнитѣ фабрики, за да се компенсира загубата на народното стопанство, като дадатъ и тѣ нѣщо насреща.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Тѣ нѣма да получатъ нищо отъ фонда, ако не изнесатъ захаръ.

Министъръ Г. Петровъ: Този фондъ може да се увеличи, за да изнесе идущата година своитѣ излишци. Но азъ питамъ: фондътъ накрѣпява ли се? Накрѣпява се. А тоя фондъ е фондъ на народното стопанство. Следователно, вмѣсто да хармонира вашата дейтелностъ въ това отношение съ идентъ, които днесъ развива г. Бобошевски, вие виждате, че вашата дейтелностъ ги отрицава. Но азъ казахъ и повтарямъ: не съмъ съгласенъ да вървимъ изъ тоя пѣтъ, защото ще съсипемъ нашата индустрия.

Ц. Бобошевски (д. ср): Г. министре! Вие казвате, че първото срѣдство за борба срещу картелитѣ е нормировката, следъ това намаляване митата и най-после разтурянето на картелитѣ. Най-добре е да разтурите картелитѣ, за да действуватъ самостоятелно предприятията и да бѣдатъ безвредни.

Министъръ Г. Петровъ: Вие, г. Бобошевски, казахте: „Като имате закона за облекчение продоволствието, защо създавате тоя новъ законъ за картелитѣ?“ Вие знаете, че законътъ за облекчение продоволствието се създаде по други подбуди и при друга стопанска конюнктура. Ние имаме тогава липса на материали отъ първа необходимостъ и тоя законъ целѣше тъкмо това да регулира, когато мотивитѣ, които ни каратъ да създадемъ тоя законъ, сѣ отъ друго естество. Сега имаме свѣрхпроизводство и ние искаме да урегулируме производството и търговията въ връзка съ това свѣрхпроизводство. Следователно, законътъ за облекчаване на продоволствието и намаляване на скжпотията не може да покрие настоящия законопроектъ за контрола върху картелитѣ и монополнитѣ цени; мѣркитѣ, които предвижда първиятъ законъ, по никакъвъ начинъ не могатъ да урегулиратъ дейтелността на организациитѣ, които днесъ сжществуватъ, при новата ко-

нюнктура, и затова е необходимо да се създаде тоя новъ законъ.

Като прегледате наказателнитъ санкции въ закона за облекчаване на производството и намаляване на скъпостията, ще видите, че тѣ не сѣ толкова ефикасни, и по тая причина стана необходимо създаването на другъ законъ.

Казахъ ви съображенията, по които е необходима нормировката. Но къмъ нормировката прибѣгватъ и други държави, г. Стайновъ. Въ Англия отидоха и по-нататкъ. Тамъ не предвидиха само глоби до единъ милионъ лева, но — което е странно за Англия — предвидиха и конфискации. Завчера и въ Германия се въведе нормировката.

П. Стайновъ (д. ст): Съ декретъ.

Министъръ Г. Петровъ: Тамъ сѣ декретъ, а тукъ сѣ законъ. Не е важно съ какво се въвежда, важното е, че се въвежда, че това е едно здраво срѣдство въ момента за регулиране на стопанския животъ, защото нѣма друга възможностъ, която да позволи на държавата да се намѣси тамъ, дето е необходимо, въ защита на консоматора.

Уважаемиятъ г. Домузчиевъ, обаче, като е съгласенъ съ наредбата за нормировката, казва: защо решението на картелната комисиия да се утвърждава отъ министра на търговията, а не отъ Министерския съветъ? Защото, както г. Капитановъ отговори, трѣбва да има една експедитивностъ и защото този, който управлява, трѣбва да знае, че носи и отговорностъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството). Тозъ, който е седналъ тукъ, на този постъ (Сочи министерската маса), не бива да се закрива задъ разни комисии и колегиални тѣла, а трѣбва да бѣде винаги готовъ да бѣде питанъ за неговата дейтелностъ и да бѣде готовъ да отговаря. За комисии не желая да отговарямъ. Това е въ духа на нашето управление. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): По-голяма гаранция е Министерскиятъ съветъ, че нѣма да се сгрѣши.

Министъръ Г. Петровъ: Безспорно, Министерскиятъ съветъ е по-голяма гаранция, но съ тая практика — всѣки началникъ да си умива рѣцетъ и да се скрива задъ мнението на нѣкаква комисиия, всѣки министъръ да си умива рѣцетъ съ мнението на юрисконсулта или съ мнението на тогова или оногова — трѣбва да се прекъсне, г-да. Трѣбва да знаемъ, че сме дошли да управляваме, а не да сме регистрирани на решенията на нашитѣ чиновници. Азъ поемамъ тая отговорностъ.

А. Николаевъ (з): Тогава Парламентътъ да ги утвърждава!

П. Попивановъ (з): Или великото Народно събрание! (Смѣхъ срѣдъ мнозинството)

Министъръ Г. Петровъ: Азъ казвамъ, че текстътъ на чл. 14 трѣбва да се приеме така, както е предложено, защото дава възможностъ да се обхванатъ съ тия мѣрки, които сѣ предвидени въ него, всички прояви на картелитѣ, на монополнитѣ предприятия, а сѣщо и на насърдаванитѣ индустрии или предприятия, когато излѣзатъ отъ рамкитѣ на позволеното.

Питате ме, защо се мѣсимъ въ насърдаваната индустрия. И завчера повдигнахте този въпросъ, и днесъ пакъ го засѣгате. Мѣсимъ се затова, защото държавата, като благодетелствува индустрията, има право да иска и жертви отъ нея въ времена трудни като настоящитѣ. На сѣщото основание, на което я даваме, искаме и да вземемъ отъ нея, когато това се налага. Ние не преследваме индустрията, това не значи, че желаемъ да я съсипемъ; съ тия мѣрки искаме да я направимъ годна да отговаря на своето обществено предназначение, за което завчера говорихъ.

Вие се спрѣхте и на наказателнитѣ санкции въ този членъ, които сѣщо така сѣтъ твърде важни. Още при първото четене вие казахте: „Защо въ чл. 14 да се предвижда отнемане на облагитѣ на покровителствуванитѣ отъ държавата индустриални предприятия, когато това може да стане съ закона за насърджение на мѣстната индустрия?“ Азъ отговорихъ тогава, че облагитѣ по закона за насърджение на мѣстната индустрия се даватъ на индустриални предприятия, отъ които нашето народно стопанство има нужда, които отговарятъ на онѣзи обществени задачи, които има индустрията. Въ закона за насърджение на мѣстната индустрия се регулира ползваната дейтелностъ, и затова се даватъ облаги. Но когато ин-

дустриалнитѣ предприятия злоупотрѣбятъ съ тѣзи облаги и това злоупотрѣбление се прояви въ форми, които подпадатъ подъ контрола на закона за картелитѣ, тогава ще отнемемъ облагитѣ чрезъ санкциитѣ именно на този законъ. Ето какъ поставямъ азъ въпроса и, струва ми се, тая наредба трѣбва да стои тукъ, защото регулира тая дейтелностъ.

Заклучавамъ. Чл. 14 и чл. 11 отъ законопроекта сѣтъ сѣщностъта на законопроекта. Ще можемъ ли да се боримъ срещу голѣмитѣ картели, за които одеве г. Бобошевски правѣше алузия, или нѣма да можемъ, това ще покаже бъдещето, ще покажатъ резултатитѣ отъ приложението на закона, но ние имаме една амбиция: тоя законъ да бѣде въ рѣцетъ на правителството едно срѣдство за преследване на злоупотрѣбленията, на излишества, а не на една разумна стопанска дейтелностъ, противъ която ние не сме. Онази пѣкъ дейтелностъ, която е противъ общественитѣ интереси, ние ще я преследваме безпощадно, каквито и да сѣ вашитѣ подозрения. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Т. Данаиловъ (д. ст): Г. докладчикъ! Обръщамъ пакъ вниманието Ви върху туй, че въ алинея първа на този членъ е казано „картелитѣ и предприятията“, а трѣбва да се каже „картелитѣ и монополнитѣ предприятия“.

Министъръ Г. Петровъ: То се разбира. Казано е въ чл. 2, кои предприятия подпадатъ подъ ударитѣ на закона. „Предприятия“ е общо понятие и нѣма нужда да се пояснява, че се разбиратъ и монополнитѣ, и насърдаванитѣ предприятия. А че монополнитѣ предприятия сѣтъ подъ контрола на закона, това е посочено въ чл. 2.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще гласуваме.

Направено е предложение отъ народния представителъ г. Домузчиевъ: въ чл. 14, п. 1. думитѣ „отъ министра на търговията, промишленостъта и труда“ да се замѣнятъ съ думитѣ „отъ Министерския съветъ“.

Които приематъ това предложение, съ което г. министърътъ не е съгласенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събрането не приема.

Които приематъ чл. 14 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 15. Комисията по картелитѣ бди, щото съ цель за измѣнение нормалнитѣ или опредѣленитѣ цени да не става подправка въ качеството на стокитѣ. Когато тя констатира такава, прилага съответната санкция споредъ предвиденото въ чл. 14“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. г. народни представители! Дълга да ви съобщя, че е постѣпилъ законопроектъ за амнистия на нѣкои нарушения. (Вж. прил. Т. I, № 9)

Този законопроектъ е раздаденъ и утре ще се постави на дневенъ редъ.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 16. Всѣка една отъ странитѣ, участвуваща въ избрениитѣ въ чл. 1 договори или решения, може, при личността на важни причини, да поиска да бѣде освободена отъ задълженията си по тия договори или решения. При отказъ, тя има право да отнесе въпроса въ комисията по картелитѣ, която се произнася по допустимостъта му.“

За важни причини се смѣтатъ несправедливото стѣснение стопанската свобода на искания прекратяването при производството, пласирането, опредѣляне на ценитѣ или нарушението на тоя законъ отъ страна на картела.

Противъ решенията на комисията по картелитѣ се допуска обжалване предъ картелния съдъ въ седмодневенъ срокъ отъ деня на съобщението“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 17. Гаранциитѣ, предвидени и опредѣлени въ договоритѣ или решенията, поменати въ чл. 1 на настоящия законъ, могатъ да се реализиратъ само съ разрешение на комисията по картелитѣ, безъ което всички действия спрямо тѣхъ сѣтъ нищожни.“

Служебно място или лице, което съдействува за реализиране на нѣкои отъ горепоменатитѣ гаранции безъ предварително разрешение на комисията по картелитѣ, подлежи на глоба, съгласно наказателнитѣ разпореждания на настоящия законъ“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 18. Всички частни предприятия, учреждения и длѣжностни лица сѣ длѣжни да даватъ всички искани отъ комисията по картелитѣ и картелния сѣдѣ сведения и данни, както и всичкото си съдействие за изпълнение на нарежданията на комисията и сѣда по картелитѣ, издадени по силата на настоящия законъ.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Атанасъ х. Поповъ.

А. х. Поповъ (мак): Г. г. народни представители! Било при първото четене, било сега, при второто четене на законопроекта за картелитѣ, както нѣкои погрѣшно го наричатъ, а по-право е да се казва, законопроектъ противъ картелитѣ, се казаха добри думи, изказаха се упования, че картелитѣ ще бѣдатъ разтурени. И действително, и азъ вѣрвамъ, че картелитѣ ще бѣдатъ разтурени. Въ друго нѣщо, обаче, азъ се съмнявамъ — дали картелирането, въобще, фактически ще бѣде избѣгнато. Защото, мене ми се струва, че формално картелиране и фактическо картелиране сѣ две свѣршено различни нѣща.

Г. г. народни представители! Преди нѣколко дни въ единъ вестникъ четохъ една статистика, дадена отъ единъ крадецъ въ Америка. Той казваше, че сѣдбата на единъ крадецъ с много лоша затова, защото отъ всички проектирани кражди само една била сигурна и само заради нея можелъ да отиде въ затвора. Съ други думи изтъква, че краждата, въобще, е лошо предприятие и въпрѣки това кражбитѣ продължаватъ да съществуватъ. Така ли е, обаче, съ картелирането у насъ? Картелирането у насъ е свѣршено друго нѣщо. Картелирането донася въ толпата стая безъ никакви рискове милиони печалби не, а свѣрхпечалби. Ето защо азъ много се съмнявамъ, че ние ще успѣемъ да разтуримъ или избѣгнемъ картелирането въобще. Мене ми се струва, че ще се употребятъ много хитрости, за да може картелирането да продължи и занаяпрѣдъ. Картелирането ще продължи затова, защото донася свѣрхпечалби безъ кантаръ. И мене ми се струва още, че, за да продължи картелирането, не е нужно непременно да има писмени уговорки. Картелирането може да продължи и само съ една дадена честна дума, затова защото общи интереси свързватъ тѣзи, които се картелиратъ. Картелирането ще продължава безгласно. Картелирането ще продължи затова, защото самитѣ търговци защитаватъ картелирането, защото, така да се каже, то уеднаквява тѣхната работа. Търговецътъ въ такъвъ случай нѣма защо да гледа съседа му търговецъ колко продава известна стока, дали не я продава по-евтино, защото я е купилъ нѣкъде по-евтино, а ще си продава свободно, знаейки, че ценитѣ на всички стоки у всички търговци сѣ еднакви. Отъ друга страна и самиятъ контролъ на тия предприятия въобще ще бѣде слабъ. Както се знае, по фискалнитѣ закони само данѣчнитѣ агенти, или данѣчнитѣ пристави могатъ да съставятъ актове за нарушение на законитѣ, изпълнението на които тѣ сѣ длѣжни да съблюдаватъ; горскитѣ стражери само може да съставятъ актове за нарушение на законъ за горитѣ; частнитѣ лица не могатъ да съставятъ актове, а могатъ да бѣдатъ само нѣми зрители.

Ето защо, азъ смѣтамъ, че редакцията на чл. 18 трѣбва да се засили въ смисълъ, щото контрольтъ надъ тѣзи картелирания въобще да бѣде по-голѣмъ, за да представлява по-голѣма гаранция, че действително ще се доберемъ до гонимата съ закона целъ. Ще ви кажа случаи. Следъ повишението ценитѣ на известни артикули азъ казвамъ на търговцитѣ: г-да, вие сте картелъ. Тѣ ми казватъ: „Не, ние сме акционерно дружество, не сме картелъ.“ А ясно бѣше като денъ, че бѣха картелирани. Ето това ме навежда на мисълта, че тѣзи хора, които сѣ образували картели противозаконно, за да добиватъ свѣрхпечалби, тѣ ще измислятъ, тѣ ще измѣждатъ друго срдство, за да избѣгнатъ закона. Искамъ да кажа, че трѣбва да се засили редакцията на чл. 18, за да има страхъ отъ контрола въобще. Азъ предлагамъ редакцията на чл. 18 да се измѣни така, като въ първия редъ следъ думитѣ „Всички частни предприятия и учреждения“ се прибави думата „частни“, а въ крайна члена да се прибавятъ следнитѣ

думи: „и да донасятъ онова, което сами биха узнали отъ носително картелирането“. Значи, не само длѣжностнитѣ лица да донасятъ това, което се иска отъ органиитѣ, които ще прилагатъ този законъ, но да иматъ право и частнитѣ лица да донасятъ и то не само това, което се иска отъ тѣхъ, ами да донасятъ и това, което тѣ биха сами научили относно картелирането.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): Това е казано въ чл. 22.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Панайотъ Деневъ.

П. Деневъ (р): Г. г. народни представители! При прилагането на чл. 18 отъ бѣдещия законъ за контролъ върху картелитѣ отъ страна на комисията и при изпълнението му отъ страна на заинтересованитѣ картелни индустрии и предприятия ще се избѣгнатъ много спорове и много неприятности между картелитѣ и респективнитѣ контролни институти, само ако редакцията на този членъ се попълни съ една дума.

Чл. 18 гласи: (Чете) „Всички частни предприятия, учреждения и длѣжностни лица сѣ длѣжни да даватъ всички искани отъ комисията по картелитѣ и картелния сѣдѣ сведения и данни, както и всичкото си съдействие за изпълнение на нарежданията на комисията и сѣда по картелитѣ, издадени по силата на настоящия законъ“. Непосредствено следъ чл. 18 следва главата „Наказателни разпореждания“. Въ тази глава има санкции за онѣзи, които откажатъ да дадатъ сведения, сир., които се опратъ, хванатъ се на контра, не даватъ сведения, но никѣде нѣма санкции за онѣзи, които даватъ невѣрни сведения. А предлагамъ, че г. министърътъ на търговията съ този чл. 18 има предъ видъ именно това, да накара респективнитѣ картелирани индустрии и предприятия съ монополни цени да се подчиняватъ на една административна наредба, изхождаща отъ оторизираната отъ закона картелна комисия, да даватъ точни и вѣрни сведения, както за своитѣ производствени разноси, така и за всички други обстоятелства, които съпѣтствуватъ респективната индустрия или търговия, за да може министерството и действащата при него картелна комисия да разполага съ вѣрни, реални калкулации по отношение самото производство и съ огледъ на това да нормира цени, ако смѣта, че трѣбва да има нормирани цени, да налага санкции на известенъ картелъ, ако има нужда отъ такива, или же да го разтури, ако той не съблюдава постановленията на чл. 11 отъ закона.

За да се отговори именно на тази целъ, на единственото оправдание, което има чл. 11, азъ предлагамъ и моля г. министра на търговията да се съгласи, този членъ да бѣде модифициранъ, прередактиранъ въ смисълъ, че всички частни предприятия, учреждения и длѣжностни лица сѣ длѣжни да даватъ вѣрни сведения на картелната комисия, когато бѣдатъ поискани. Азъ намирамъ, че тази целъ се постига, безъ да се внесе нѣщо ново, като редакцията на чл. 18 стане така: „Всички частни предприятия, учреждения и длѣжностни лица сѣ длѣжни да даватъ вѣрни сведения и данни, когато такива имъ се поискатъ отъ комисията по картелитѣ и картелния сѣдѣ. Тѣ сѣ длѣжни да даватъ и всичкото си съдействие — по-нататъкъ следва текста на члена — „за изпълнение на нарежданията на комисията и сѣда по картелитѣ, издадени по силата на настоящия законъ“. Значи, нищо ново не се внесе, просто се прередактира членътъ така, че се вмѣнява въ дългъ на частнитѣ предприятия, учреждения и длѣжностни лица да даватъ вѣрни сведения.

Н. Кемилевъ (д. сг): „И точни“, защото нѣщо може да бѣде вѣрно, безъ да бѣде прецизно, точно. Напр., да се плащатъ на агентитѣ такива и такива суми, безъ да бѣдатъ точно посочени.

П. Деневъ (р): Азъ съмъ си отбелязалъ въ бележкитѣ „изчерпателни и вѣрни сведения“, но презумира се, че когато се говори за вѣрни сведения, тѣ ще бѣдатъ вѣрни съ огледъ на онова, което се иска. Ако комисията по картелитѣ е, така да се каже, невежа, или не си дава добра смѣтка за каква целъ иска сведенията и не ги иска изчерпателно, тѣ нѣма и да ѣ бѣдатъ дадени изчерпателно. Но ако тя знае какво иска, ще ги иска по начинъ такъвъ, щото отговоритѣ да задоволятъ нейнитѣ очаквания и да бѣдатъ тѣ надлежно използвани за целитѣ, за които тя ги иска. Затуй азъ смѣтамъ, че само съ думата „вѣрни“ ще се постигне целта.

Прочее, повтарямъ, това, което предлагамъ, е едно модифициране на чл. 14 по начинъ такъвъ, че да се вмѣни въ задължение на предприятията, учрежденията и длъжностнитѣ лица да даватъ вѣрни сведения, като знаятъ, че предаването на вѣрни сведения влѣче санкции, които сѣ предвидени въ чл. 19 отъ закона за картелитѣ.

Моля г. министра да се съгласи съ това предложение, като предполагамъ, че то изразява и неговото схващане, щомъ е поставенъ чл. 18 въ дебатирания законопроектъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ съмъ съгласенъ да се каже, че сведенията, които се даватъ, трѣбва да бждатъ вѣрни. Съгласенъ съмъ съ това предложение на г. Деневъ.

Не съмъ съгласенъ, обаче, съ предложението на г. х. Поповъ. Материята, която той третира, преди всичко, не се обхваща отъ чл. 18. Чл. 18 е специално само за отношенията, които биха поддържали къмъ картелната комисиия и картелния съдъ онѣзи предприятия, учреждения и частни лица, къмъ които биха се обърнали за сведения. Г. Поповъ иска да постави подъ отговорност и онѣзи частни лица, които не биха съобщили на съда за съществуването на единъ картелъ, който не е регистриранъ, а тайно съществува. Азъ смѣтамъ, че това начало въ нашето законодателство въобще го нѣма, съ изключение на закона за защита на държавата, където има постановление отъ такъвъ характеръ — за денонсицията. По-добре е да не въвеждаме това начало въ закона — защото да се наказва несъобщаването на едно действие е, струва ми се, некрасиво.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще гласуваме.

Има предложение отъ народния представител г. Атанасъ х. Поповъ.

А. х. Поповъ (мак): Оттеглямъ предложението си.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще гласуваме чл. 18, съ поправката, която направи г. Деневъ. (Чете) „Всички частни предприятия, учреждения и длъжностни лица сѣ длъжни да даватъ вѣрни сведения и данни, когато такива имъ се поискатъ отъ комисиията по картелитѣ и картелния съдъ. Тѣ сѣ длъжни да даватъ и всяко си съдействие за изпълнение нарежданията на комисиията и съда по картелитѣ, издадени по силата на настоящия законъ“.

Съ това предложение е съгласенъ и г. министърътъ на търговията.

Който приема чл. 18 така, както го прочетохъ, моля, да влигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л.): (Чете)

„Наказателни разпореждания.

Чл. 19. За нарушение разпоредбитѣ на този законъ отъ картелитѣ, вписани или съществуващи въпрѣки разпорежданията му, и предприятия, виновнитѣ се наказватъ по постановление на комисиията по картелитѣ съ глоба въ размѣръ отъ 10 000 до 1 000 000 л. Постановленията на комисиията подлежатъ на обжалване предъ картелния съдъ въ седмодневенъ срокъ отъ съобщението.

Решенията на картелния съдъ сѣ окончателни и не подлежатъ на обжалване.

Наложениитѣ глоби се плащатъ солидарно отъ виновнитѣ. Когато виновнитѣ сѣ юридически лица, глобата се плаща солидарно отъ тия лица и лично отъ членоветѣ на управителнитѣ имъ тѣла или съдоужници, а също и отъ директоритѣ-управители.

Ако осъденитѣ физически лица не могатъ да платятъ глобата, тя се замѣня съ затворъ, съгласно разпорежданията на общия наказателенъ законъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Нека да се има предъ видъ, че алинея втора на чл. 19 ще се приеме въ зависимостъ отъ разрешаването на въпроса за компетентността на картелния съдъ и за обжалването на неговитѣ решения.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Василь Домузчиевъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Ако съ положенията въ първитѣ членове на този законопроектъ отнемемъ правото на обжалване и дадохме право на административно разрешение на въпроситѣ, безъ понататъкъ да се обжалва, защото нуждитѣ на живота налагатъ да се дадатъ евтини продукти и да не се протака работата, това не може да ни спѣе да искаме, щото по отношение на наказанието, което се налага на нарушителитѣ и което може да отиде до своя максимумъ — което е равносилно, ако не на пълна конфискация, то на конфискация въ голѣмъ процентъ — нарушителитѣ да иматъ право на обжалване. Решенията на картелния съдъ ще бждатъ издавани не отъ богозе, а отъ хора, които могатъ да грѣшатъ. Въпросътъ се касае да влѣзе въ държавното съкровище една глоба, да бжде наказанъ или не единъ човѣкъ. Когато ще наказвате единъ човѣкъ затуй, че е открадналъ една кокошка, вие му давате право да отива до три инстанции, за да доказва своята невинностъ. А когато по този законъ ще накажете единъ човѣкъ, ще му сложите 1 милионъ лева глоба — което по-нѣкога ще бжде равно на пълна конфискация на неговото състояние — дайте му право на обжалване поне предъ една съдебна инстанция, за да каже и той, и обществото, че правилно е наказанъ; да каже най-сетне: „Дадохъ ми право да отива да се оплача до най-безпристрастната инстанция, съдилищата, и тѣ казаха, че съмъ виновенъ, подчинявамъ се“. Така ние ще отстранимъ подозрението, че картелнитѣ съдилища сѣ пристрастни, или сѣ на погрѣшенъ пътъ, и ще дадемъ възможностъ грѣшнитѣ, които тѣ биха направили, колкото и малко да бждатъ, да се проконтролиратъ отъ една върховна съдебна инстанция, думата на която е голѣма и авторитетътъ — силенъ. По този начинъ ние ще дадемъ авторитетъ и на самия законъ.

Нѣма защо да избѣгваме съдебния контролъ. Това ще бжде, споредъ менъ, една грѣшка. Ако действително нарушението е станало, ако то е фактъ, ако лицето го е извършило, решението на картелния съдъ ще се потвърди и глобата ще се събере, ако не днесъ — следъ шесть месеца. Отъ това обществото нѣма да загуби. Но обществото може да загуби, ако ние оставимъ решенията на картелния съдъ да стоятъ подъ неговото подозрение, че на този човѣкъ, напр., следъ като по единъ административенъ пътъ му се налага 1 милионъ лева глоба, запрещаватъ му се всичкитѣ пѣтица, за да провери и той и обществото, че действително картелниятъ съдъ е билъ правъ.

Прочее, азъ моля г. министра да се съгласи да внесе тази поправка въ законопроекта, която ще хармонизира съ всички общи начала на другитѣ закони у насъ — че решенията на картелния съдъ подлежатъ на обжалване и на съдебенъ контролъ. Даже и съдебниятъ контролъ подлежи на самоконтролъ, на върховенъ контролъ. Нека внесемъ тази хармония между този законъ и другитѣ закони, като премахнемъ алинея втора на чл. 19 и като се каже, че решенията на картелния съдъ подлежатъ на обжалване предъ Административния съдъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ казахъ, г. Домузчиевъ, че въпросътъ ще се разреши въ комисиията общо. Нали имаме чл. 9, който е изпратенъ въ комисиията; тя ще се занимае съ него; и щомъ се допусне обжалване на решенията на картелния съдъ предъ Върховния административенъ съдъ, това ще бжде естествено.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Азъ говоря, независимо отъ решенията на комисиията.

Министъръ Г. Петровъ: Трѣбва да има една система въ тази работа. Или решенията на картелния съдъ нѣма да подлежатъ на никакво обжалване, или всички ще подлежатъ на обжалване; не може едни да подлежатъ, а други да не подлежатъ на обжалване предъ Административния съдъ. Не виждамъ никакъвъ ръководенъ мотивъ да направимъ това разграничение, толкова повече, че тия съображения, които ви изказахъ, могатъ да бждатъ аргументи за прокарване на другото гледище по чл. 9.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Азъ говоря също за чл. 9. Ако нуждитѣ на времето налагатъ бързи мѣрки, а обжалването ще отнеме възможността на правителството да оперира съ закона за нуждитѣ на времето, както вие искате да се приеме редътъ на обжалването, това значи да се даде възможностъ на едно предприятие да продължи съществуването си въ картелъ съ други предприятия. Тукъ

вече тия условия и причини не сж налице. Вие ме наказвате вмѣсто съ затворъ, съ глоба. Хубаво, но единъ милионъ лева глоба, съгласно наказателния законъ, може да бжде замѣнена съ 6-месеченъ затворъ. Значи, наказанието може да си излежи наказанието, щомъ не може да плати глобата.

Министъръ Г. Петровъ: Комисията ще обсъди.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Защо тогава вие ще уеднаквявате това положение съ първото? Азъ не ги уеднаквявамъ, това сж две съвсемъ различни положения. Азъ моля, тоя въпросъ да се разреши съ чл. 19, независимо отъ чл. 9. Приложението на чл. 9 е въпросъ на политика, а въ чл. 19 се прокарва единъ правосъденъ принципъ за наказанията, който принципъ трѣбва да бжде въ хармония съ нашата конституция; а съгласно конституцията не можете да правите разлика между гражданитѣ: на едни да давате възможностъ да обжалватъ глоба отъ 5 или 100 л., а други да не могатъ да обжалватъ глоба отъ единъ милионъ лева.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): Г. г. народни представители! Въ чл. 19 е предвидена глоба отъ 10.000 л. до 1.000.000 л. Азъ не знамъ дали ония, които сж предвидѣли глоба единъ милионъ лева смѣтатъ, че по този начинъ ще могатъ да вразумятъ картелитѣ, които сж натрупали толкова голѣми печалби, толкова много богатства, и които ежегодно взематъ толкова много свръхпечалби, достигайки до едни астрономически цифри, каквато е свръхпечалбата на захарния картелъ — надъ 300 милиона лева годишно. Какво сж единъ милионъ лева глоба за такъвъ картелъ?

В. Домузчиевъ (нац. л. о): А колко печалби е натрупалъ картелътъ на зеленчукаритѣ въ София?

Ж. Маджаровъ (з): Вие ги знаете по-добре. Азъ не ги знамъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Вие сте софиянецъ и по-добре трѣбва да ги знаете отъ менъ.

Ж. Маджаровъ (з): Нѣма нужда да ги знамъ. Но положението на зеленчукаритѣ е по-друго. Тѣхната печалба може да бжде и по-голѣма, защото голѣма частъ отъ тѣхната печалба ще влѣзе въ рѣцетѣ на производителитѣ. Но зеленчукаритѣ не сж въ картелъ. Ако пъкъ иматъ картелъ, нека г. министърътъ си вземе бележка и, ако има и тамъ бандитизъмъ, да вземе мѣрки.

Но вие, г. Домузчиевъ, ме отвѣлкохте на друга мисълъ. По едно време комисарътъ по прехраната въ София, Дочо Христовъ, се бѣше споразумѣлъ съ зеленчукаритѣ. А Дочо Христовъ е протеже на г. Стайнова. Но това бѣше презъ време на Сговора, а сега не може да върви.

Г. г. народни представители! Азъ не мога да се съглася да наложи 1.000.000 л. глоба, напр., на захарния картелъ, който има 300 милиона лева годишно свръхпечалби. Азъ смѣтамъ, че това е несериозно, г. министре! Вие нѣма да уплатите захарния картелъ съ 1.000.000 л. глоба, както и другитѣ картели, защото тѣ сж готови да платятъ не единъ милионъ лева, а десетки милиони лева глоба, стига да могатъ да продължатъ грабежа си върху консоматоритѣ. Азъ смѣтамъ, че тая глоба, която сте предвидѣли, е твърде малка. Азъ предлагамъ глобата на картелитѣ за неизпълнение разпоредбитѣ на тоя законъ да се увеличи надъ 50 милиона лева, . . .

Нѣкои отъ сговориститѣ: У-у-у!

Ж. Маджаровъ (з): . . . споредъ вида на картела, и министърътъ да опредѣля глобата.

Като предвидите минимума на глобата 10.000 л., остава комисията по картелитѣ да опредѣли кой картелъ какви поражения е нанесълъ до сега на националното стопанство и какви ще нанесе въ бждеще, ако го оставите да си разпаше пояса. Сжщо трѣбва да опредѣлите до къде може да се простира министърътъ или пъкъ комисията по картелитѣ при налагането на глобитѣ. Ако министърътъ трѣбва да наложи глоба на единъ картелъ, който отъ нарушението на закона ще реализира печалба 300 милиона лева, и нѣма да му мигне окоето на картела да отдѣли даже 50 милиона лева за глоба, вие трѣбва да предвидите една максимална глоба. Картелитѣ трѣбва да бждатъ застрашени отъ такава една максимална глоба, да стои тя надъ тѣхъ като единъ дамоклевъ мечъ, за да могатъ да бж-

датъ вразумени и да не дохождатъ до положение да имъ бжде налагана тая максимална глоба.

Колкото се отнася до въпроса, повдигнатъ отъ тамъ (Сочи сговориститѣ), за обжалването — решително съмъ противъ туй обжалване. Защото, ако вие допустнете обжалването, бждете сигурни, че мѣрките, които се взематъ, и глобитѣ, които се предвиждатъ, ще направятъ отъ законопроекта една пародия.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Вашето правно чувство е нарушено.

Ж. Маджаровъ (з): Моето правно чувство е нарушено отъ момента, когато тия картели не държахъ смѣтка нито за нация, нито за човѣкъ, нито за моралъ въ страната, а въ продължение на 8 години опустошиха националното благосъстояние до такава положение, че нито правителството, нито вие сте годни да дадете рецепта, за да се поправи. И ако вие продължавате да защищавате тия картели, тѣ никога нѣма да се вразумятъ, никога нѣма да дойдатъ до съзнание, било национално, било такава, каквото изисква човѣщината и нуждата на страната. Адвокатитѣ на картелитѣ въ Парламента нека почакайтъ докато се види какви сж резултатитѣ отъ тоя законъ, и когато видятъ, че резултатитѣ сж вредни, Парламентътъ нѣма да бжде унищоженъ, той ще бжде тукъ и ще вземе своето становище по закона, за да го видоизмѣни, да го подобри съ засилване мѣрките, които сж необходими за ограничаване, за обуздаване на тия картели.

Казахъ, азъ решително съмъ противъ туй обжалване, защото по тоя законъ предстои една бърза дейностъ, една много експедитивна работа, а при обжалването не може да има експедитивностъ. И на г. министра предстои по-скоро да изкара тоя законопроектъ отъ Парламента и безъ никакво обжалване да почне да рѣже, за да обуздае картелитѣ, защото и мало и голѣмо е писнало отъ тѣхъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Да не стане като съ 4-тѣ милиарди, присѣдени на държавата по чл. 4 отъ закона за народната катастрофа? Колкото се събра отъ тѣхъ, толкова ще се събере и отъ тѣзи глоби. Много нѣма да вземете. По-добре е по-малко да вземете — но да вземете.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ ще подкрепя мисълта на раховския народенъ представителъ, защото смѣтамъ, че тя не само е напълно легитимна, но тя е съвършено справедлива. Не се касае за това, че мѣрки трѣбва да се взематъ, за да се упражнява, при нужда, съответната санкция на тоя законъ срещу всички картели. Въпросътъ е другаде; въпросътъ е, да поставите правни гаранции, да поставите въ правни рамки онѣзи, които ще прилагатъ закона — да запазите отъ изкушение, да отстранитѣ възможността за грѣшки, които сж неизбежни, ако вие избѣгнете тия правни рамки и правни гаранции. Азъ смѣтамъ, че наистина, когато се касае за такива голѣми глоби — които сигурно ще бждатъ замѣнявани съ затворъ, който може да стигне до две—три години — единъ юристъ не може да пренебрегне голѣми правенъ принципъ у насъ, че винаги има три инстанции — третата е контролната. И за честта на Камарата, азъ се надѣвамъ, че въ края на краищата тя ще приеме тоя принципъ.

Министъръ Г. Петровъ: Въ комисията ще се реши общо въпроса. Защо е тая пледоария, не зная!

Г. Говедаровъ (д. сг): Това е една аргументация въ полза на решението общо за въпроса.

Министъръ Г. Петровъ: Излишна е. Направи я много добре г. Стайновъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Тогава да не се дебатира

Министъръ Г. Петровъ: Ами, разбира се!

Г. Говедаровъ (д. сг): Въ чл. 19 трѣбва да се направятъ и нѣкои допълнителни поправки, за които азъ моля г. министра да даде своето съгласие.

Въ алинея трета на чл. 19 се казва: „Наложениѣтѣ глоби се плащатъ солидарно отъ виновнитѣ. Когато нарушителитѣ сж юридически лица, глобата се плаща солидарно отъ тия лица и лично отъ членоветѣ на управителнитѣ имъ тѣла или съдружници“.

Имаме, да кажемъ, такъвъ случай, г. министре. За една глоба е отговоренъ управителниятъ съветъ. Но може да има и съдружници. Когато вне казвате „или“, отговорността е алтернативна. Нѣма защо да бѣде „или“, а трѣбва да бѣде: „Глобата се плаща, освенъ отъ юридическото лице, отъ управителния съветъ и отъ съдружниците“.

Азъ смѣтамъ, че ще се съгласите да направимъ тази корекция.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Грѣшка е това, г. Говедаровъ! По Вашата аргументация, макаръ че управителниятъ съветъ върши всичко и е виновниятъ, азъ, който съмъ съдружникъ, макаръ и съ една акция и не върша нищо, ще отида въ затвора.

А. Капитановъ (з): Ами ако прехвърлимъ всичката отговорностъ върху юридическитѣ лица, какво ще стане тогава?

Г. Говедаровъ (д. сг): Г. г. народни представители! Шомъ се приеме принципътъ на отговорността, за всѣки случай, сѣдътъ ще сѣди, дали съдружникътъ ще носи отговорностъ. Тази отговорностъ не е абсолютна, не е безусловна. Ако се каже „или“, вие въ никой случай не можете да наложите глобата и за нея да отговарятъ и управителниятъ съветъ, и съдружниците; а може да има случай, когато ще има данни за виновността и отговорността и на управителния съветъ и на съдружниците.

Министъръ Г. Петровъ: Нѣма такъвъ случай: да има и управителенъ съветъ, и съдружници. Азъ такова дружество не познавамъ. Такава форма на търговско дружество нѣмаме.

Г. Говедаровъ (д. сг): Такава форма на търговско дружество нѣма, но може да се яви.

Министъръ Г. Петровъ: Не може да се яви. Животътъ не е посочилъ до днесъ такава форма. Ние визираме случаитѣ на събирателно дружество и на дружество съ ограничена отговорностъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Може да има едно дружество съ съучастие.

Министъръ Г. Петровъ: Не може да се отнася гая наредба дори и до командитниятъ дружества, защото, както е известно, участието на командитеритѣ е свършено незначително.

Г. Говедаровъ (д. сг): По-нататкъ, въ четвъртата алинея на чл. 19, се казва: (Чете) „Ако осѣденитѣ физически лица не могатъ да платятъ глобата, тя се замѣня съ затворъ, съгласно разпореджанията на общия наказателенъ законъ“.

Имаме случай, когато за глобата отговаря, освенъ физическото лице, и юридическото лице; глобата се плаща отъ юридическото лице; нѣма защо да искате тогава физическото лице, което е солидарно отговорно съ юридическото, да отговаря за глобата и да лежи въ затвора. Трѣбва да се каже: ако осѣденитѣ физически лица не могатъ да заплатятъ дадена глоба и ако тая глоба не може да се събере отъ юридическото лице, тогава вече тя се замѣнява съ затворъ, пресмѣнатъ върху размѣра на незаплатената глоба.

Министъръ Г. Петровъ: То се разбира. А наредбата засѣга само юридически лица. Напр., има едно събирателно дружество, което е отговорно — него ще засегне.

Г. Говедаровъ (д. сг): Но има физически лица, които отговарятъ солидарно съ юридическитѣ.

Министъръ Г. Петровъ: Ако, обаче, има патримониумъ юридическата личностъ, напр., събирателното дружество, въ което членуватъ дадени провинчени лица, държавата ще се удовлетвори отъ патримониума и само следъ това ще се приложи тая наредба.

Г. Говедаровъ (д. сг): Съгласенъ съмъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Мариновъ.

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! Както при чл. 9 отъ настоящия законопроектъ поискахъ да се

допустне обжалване решението на картелния сѣдъ, така азъ считамъ . . .

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л.): Г. министъръ даде съгласието си да се внесе този членъ за разглеждане въ комисията.

В. Мариновъ (д): Комисията ще разгледа чл. 19.

Министъръ Г. Петровъ: Чл. 9 ще предреша въпроса и за чл. 19.

В. Мариновъ (д): Азъ имамъ едно предложение по чл. 19. Ще го прочета и ще го дамъ на комисията.

Министъръ Г. Петровъ: Прочетете го сега.

В. Мариновъ (д): Предложението ми по чл. 19 е следното: (Чете) „Решенията на картелния сѣдъ сѣ окончателни и подлежатъ на касационно обжалване въ седмодневенъ срокъ отъ произнасянето имъ отъ картелния сѣдъ. Върховниятъ административенъ сѣдъ се произнася по касационната жалба въ 15-дневенъ срокъ отъ постѣпването и въ сѣда. Обжалването не спира изпълнението“.

Министъръ Г. Петровъ: Моля Ви се, г. Мариновъ, недейте прави това предложение. То е направено. По отношение обжалване решението на картелния сѣдъ ние ще разрешимъ тоя въпросъ по начало. По това ние говорихме съ г. Домузчиевъ. Не може да има две системи, а една: или ще допустнемъ общо обжалване, и въ такъвъ случай нѣма да има разногласие, или нѣма да го допустнемъ. Може да се обсъди и това предложение, но тоя въпросъ ще се разгледа въ комисията.

В. Мариновъ (д): Понеже съмъ поддържалъ това по чл. 9, поддържамъ го и сега по чл. 19.

Министъръ Г. Петровъ: Въ комисията ще се реши въпросътъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтанъ Пупешковъ.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Г. министърътъ направи едно предложение въ връзка съ чл. 9 и съ сега разисквания чл. 19. Но азъ смѣтамъ, че цѣлиятъ въпросъ по процесуалнитѣ правила, доколкото се засѣга сѣдебната работа по тоя законопроектъ, трѣбва да се внесе въ комисията. Г. министърътъ направи отстъпка отъ своята редакция на чл. 9. Азъ съмъ убеденъ, че тукъ, по тоя членъ, той съ още по-голѣмо основание ще направи това, въ смисълъ чл. 19 да се подложи на повторно разискване въ комисията, за да се спази системата, която е допустната въ други аналогични случаи по отношение обжалването. Въпросътъ се сведе и къмъ едно поправяне състава на картелния сѣдъ, за да има той по-голѣмъ авторитетъ и повечко да прилича на единъ сѣдъ — да нѣма признацитѣ на единъ изключителенъ сѣдъ, колкото и да иска колегата г. Маджаровъ въ случая да се прибѣгне къмъ изключително правосѣдие. Изключителното правосѣдие е една осѣдена институция, несъобразна и съ конституцията, за която все трѣбва да се събщаме от време навреме.

Ж. Маджаровъ (з): Има много институции, които вие погазите.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Въпросътъ е за наказателнитѣ санкции. Азъ смѣтамъ, че може да се предвиди касационно обжалване предъ Върховния касационенъ сѣдъ. Въпросътъ по чл. 19 е повече отъ административно естество, и тамъ касационното обжалване по-прилѣга да се предвиди да става предъ Върховния административенъ сѣдъ.

Х. Статевъ (нац. л. о): По сѣщество.

Ц. Пупешковъ (д. сг): По сѣщество не може да се гледа, защото картелниятъ сѣдъ е апелативна инстанция, а предложението бѣше съставътъ му да се попълни съ единъ апелативенъ сѣдия, и така сѣдътъ да добие по-голѣмъ авторитетъ.

Смѣтамъ, че туй ще се разисква наново въ комисията.

Министъръ Г. Петровъ: По чл. 9.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Нѣколко думи за глобитѣ. Както изглежда, съ тия милиони взехме да се шегуваме. Но азъ

мисля, че милионът като граница на глобата е поставен въ зависимост от гаранцията, която се иска да бъде дадена. Трѣвало би да бъде установена и гаранция, възлизаща на милион. И тогаз не зная какви суми ще останат на предприятието, за да може да работи, щомъ вземете всичките пари и ги турите подъ запоръ.

Министъръ Г. Петровъ: Щомъ глобата отъ 1 милионъ не стига, имаме възможност да разтуримъ картела.

Ц. Пупешковъ (д. ср): Трѣва да се турятъ граници, както се съобразяваме съ българските възможности. И този членъ трѣва; споредъ бележката, която г. министърътъ направи, да ми предвременно въ комисията и да бъде предактиранъ въ връзка съ чл. 9.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Наказателните санкции по чл. 19 сѫ малки, споредъ мене. Ще ви посоча следващия примѣръ. Миналата година, когато акцизната властъ поиска да обложи захарната фабрика въ Русе, като правеше смѣтка, че костюмата цена на килограмъ захаръ е 10 л., тогава захарната фабрика съ всичкото си величие съобщи на акцизната властъ, че захарта не ѝ коштува повече отъ 5-50 л. на килограмъ и протестира противъ облагането, защото то става върху 10 л., а не върху 5-50 л.

И като тъй, когато дойде да се даде нѣщо на държавата, тия приятели могатъ да се скриятъ и да излъжатъ, както сѫ лѣгали толкозъ време. И заради туй, защото се вижда, че могатъ да се укриватъ, ще трѣва наказателните санкции да бъдатъ увеличени, както каза г. Жеко Маджаровъ.

Приятелиътъ на законността държатъ на обжалването.

П. Деневъ (р): Всички сме приятели на законността, включително и Вие.

А. Аврамовъ (з): Кой въ тая държава е противъ законността, г. г. говористи? Вие се занимавате два часа съ законността за картелитъ, защото нѣкому интересътъ щѣлъ да бъде оцетенъ. А въ това време българскиятъ народъ плаче, писка отъ изнудането, което картелитъ правятъ съ ценитъ си. Вие държите сега на законността. Държахте ли на законността на времето, когато безъ смѣдъ и безъ присѣда избивахте българския народъ? Занимавахте ли се съ този въпросъ поне 5 минути въ тая свещена сграда, да кажете: кърви се лѣятъ по българските полета, български граждани се избиватъ, ние ще трѣва да държимъ на законността? Боли ви, защото щѣли сте да изгубите 5—10 милиона лева.

Съ тоя законъ едва ли ще можемъ да ви накараме да вървите изъ пѣтя, изъ който трѣва да вървите. Когато българскиятъ народъ е разпнатъ на кръстъ, когато финансовъ и стопанска криза бушува на лѣво и на дѣсно, когато бедното население не може да намѣри хлѣбъ, за да се нахрани, вие плачете за вашитъ картели, вие протестираате противъ наказателните санкции, вие искате на всѣка цена да се обжалватъ тия наказания и да има съдебни инстанции. Азъ ви питамъ: вие, патриотитъ отъ Демократическия съговоръ, които милѣте за България, сте ли въ състояние днесъ да кажете: загива България, загива българскиятъ народъ, ние сме патриоти, даваме отъ своето? Това се чака отъ васъ. Много сте вземали, 50 години подъ редъ сте вземали, дайте днесъ, за да не дойде утре да ви взематъ и главитъ и онуй, което не бива да взематъ. Така е. Положението на българския народъ е окаяно. Недейте зацѣпва вашитъ милиони и картели. Ще даваме, ще давате. Такова е положението. Недейте се върта около закона, защото при туй положение, въ което сме изпаднали, трѣва да се дава. Законътъ си е законъ, обаче васъ ви е страхъ, че той васъ ще притисне. Е, г-да, азъ ви питамъ: защо ви е страхъ? Това е желанието на българския народъ. На 21 юний народътъ каза, както се каза и отъ тукъ (Сочи министерската маса): времената сѫ изключителни — вие ги знаете, нѣма нужда да ги обрисувамъ — такива ще бъдатъ и нашитъ закони, защото сѫ съществуващитъ закони, вие не се поправихте и не ще се поправите, следователно, падатъ ви се такива закони. Азъ казвамъ, ако тия санкции сѫ малки, ще трѣва да се наложатъ по-големи санкции, за да тръгнете изъ пѣтя, изъ онзи пѣтъ, изъ който върви бедното българско население. България не е само за васъ, България е за тоя народъ, който денонощно произвежда, обаче, нищо не може да види въ своя джобъ и въ своя хамбаръ.

Азъ съмъ за санкциитъ, предложени отъ нашия колега народенъ представител Жеко Маджаровъ. Никакво обжал-

ване. Има комисия, която ще си каже думата. И вие пъкъ не бива да вървите изъ онѣзи кривички пѣтеки, за да заблуждавате и насъ, да заблуждавате и българския народъ. (Нѣкой отъ мнозинството ржкоплѣска)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ прѣдставител г. Панайотъ Деневъ.

П. Деневъ (р): Г. г. народни представители! Азъ ще направя предложение и моля г. министра на търговията да се съгласи, щото цѣлата глава за наказателните разпореждания да бъде отново разгледана отъ комисията. Не само за да се установи една по-приемлива, по-издържана и представяваща по-големи гаранция за правилното и пълно приложение на закона процедура, но още и за туй, щото азъ смѣтамъ, че въ отдѣла на наказателните разпореждания има и известна непълнота. Комисията по Министерството на търговията би могла да даде едно друго построение на цѣлата тази глава, но като предвиди представящи по-големи гаранция инстанции за обжалване и за правилно прилагане на закона, като се предвидятъ по-строги санкции за известенъ видъ нарушения.

Кои могатъ, г. г. народни представители, да бъдатъ уличени въ нарушения на закона? Това сѫ на първо мѣсто, самитъ заинтересовани картели и предприятия съ монополни цени; на второ мѣсто, нарушения на закона могатъ да бъдатъ коносомирани отъ органитъ, които прилагатъ закона — отъ картелната комисия. Въ станалитъ разисквания по чл. 19 отъ законопроекта, ние, отъ всички групи, недвусмислено подчертахме, че не е изключено при лоша воля, законътъ да не се прилага добросъвестно. Кой може да прояви тази добросъвестност? Това ще бъдатъ органитъ, които го прилагатъ; това ще бъдатъ на първо мѣсто картелните комисии. Въ отдѣла „наказателни разпоредби“ е казано . . .

А. Капитановъ (з): Вие говорите по цѣлата глава.

П. Деневъ (р): Азъ говоря въ връзка съ чл. 19 по цѣлата глава на наказателните разпореждания, за да бъде тя обектъ на едно ново разглеждане въ комисията.

А. Капитановъ (з): Вие говорите по чл. 21, който не се разглежда сега.

П. Деневъ (р): Искамъ да ви кажа какъ лошо се чете законопроектътъ и какъ можемъ да изпаднемъ bona fide въ заблудение. Азъ казахъ, че чл. 21 е една нула, прѣсѣчена на четири.

А. Капитановъ (з): Не сме дошли дотамъ.

П. Деневъ (р): Азъ отначало казахъ, че правя апелъ къмъ г. министра на търговията — който даде не едно доказателство и гаранция, че иска да направи закона строгъ и пълнъ, за да може да се прилага добросъвестно — да се съгласи тази глава да иде въ комисията за ново разглеждане. — Та, казвамъ, кой може да консомира престѣпление? Това могатъ да бъдатъ членове на картелната комисия. За тѣхъ азъ не виждамъ тукъ наказателни санкции. Може да ми се каже, че всички нарушения, които могатъ да бъдатъ направени, ще се третиратъ като нарушения, извършени отъ самия чиновникъ. Ако е така, ако наистина всички нарушения и престѣпления, които могатъ да бъдатъ извършени отъ тази комисия, ще бъдатъ разглеждани като престѣпления, вършени отъ държавни служители, все още можемъ да се тѣшимъ. Но азъ още отъ сега мога да кажа, че за известенъ видъ нарушения, които сѫ възможни по този законъ, въ никой случай не може да се приложи общиятъ наказателенъ законъ, защото престѣпление съ огледъ на закона нѣма да има. Това е едно. Второ. Какъвъ видъ нарушения могатъ да бъдатъ извършени?

Министъръ Г. Петровъ: Г. Деневъ! Моля, не разбрахъ. Дайте примѣръ.

П. Деневъ (р): Ще Ви кажа. Въ чл. 21 се говори за нарушения отъ страна на длѣжностни лица.

А. Капитановъ (з): Защо общо разглеждате законопроекта?

П. Деневъ (р): Азъ казахъ — понеже правя предложение да се внесе цѣлата глава въ комисията за ново разглеждане. Сега, като говоря по чл. 19, визирамъ още единъ два члена отъ тази глава, за да мотивирамъ моето предложение, защо трѣва цѣлата тази глава да се отнесе въ комисията. Въ чл. 21 се говори за длѣжностни лица, които

нарушаватъ разпорежданията на чл. чл. 6, 17, 18 и т. н. Азъ се боя, че може нѣкога да се даде едно тълкувание на чл. 21, че подъ длъжностни лица се разбиратъ всички онѣзи, които, подъ една или друга форма, сѫ натоварени да прилагатъ настоящия законъ. И тогава глобитъ отъ 1.000 до 10.000 л. могатъ да бѣдатъ евентуално налагани за наказания, които сѫ малко по-тежички, които сѫ стара ока и заслужаватъ малко по-други санкции.

Министъръ Г. Петровъ: Това е опредѣлено по членове 6, 17 и 18.

П. Деневъ (р): Г. министре! Хубаво правите, че ме апо-строфирате. Значи, длъжностно лице, което наруши разпорежданията на чл. чл. 6, 17 и 18 отъ настоящия законъ, се наказва съ глоба отъ 1.000 до 10.000 л.

Нека видимъ сега, г. г. народни представители, какво казва чл. 6 отъ настоящия законопроектъ. Втората алинея на чл. 6 казва така: „Членовете на комисията по картелитъ и длъжностнитъ лица, които биха били натоварени отъ сѣщата или отъ картелния сѣдъ да правятъ провѣрка въ връзка съ контрола, установенъ съ настоящия законъ, сѫ длъжни, подъ страхъ на гражданска и углавна отговорност, да пазятъ тайна за това, което сѫ узнали при изпълнение на служебнитъ си задължения“. Значи, ако едно длъжностно лице, което е натоварено да прави провѣрка на известна калкулация, която Х индустрия дава — въ рамкитъ на контрола, който този законъ предвижда — даде невѣрни данни, ще бѣде наказано, по чл. 21, съ глоба отъ 1.000 до 10.000 л.

А. Капитановъ (з): Ами углавната отговорностъ?

П. Деневъ (р): Тукъ говоримъ за „длъжностни лица“. Азъ не зная кои сѫ тия „длъжностни лица“. Тѣ не сѫ „членове на комисията“. Внимавайте, г-да, азъ не влагамъ въ тая работа никаква страсть, никакво рагѣ ргѣ, искамъ само да се създаде единъ по-строенъ и по-пълненъ законъ.

А. Капитановъ (з): И азъ признавамъ, че чл. 21 е непълненъ.

П. Деневъ (р): Доколкото се простиратъ моитъ сведения — не знамъ дали сѫ точни — нѣщо преди месецъ време, когато се учреди Комисарството по прехраната, въ връзка съ нормировката, която трѣбваше да стане на известни продукти, поискаха се сведения отъ редъ индустрии, между другото и отъ захарната. Тази индустрия даде сведения, че рандемантъ за изтеклата година е билъ 120, 125, максимумъ 130. Даннитъ, обаче, сѫ, че срѣдниятъ рандеманъ е 150, а за изтеклата година, поради особено благоприятнитъ условия, е билъ 160. Отъ 120, г. г. народни представители, и 130 максимумъ, до 160 — това прави изъ единъ пътъ 30% въ полза на респективната индустрия, а 30% заблуждение за института по продоволствието. Ако сега Х длъжностно лице бѣде натоварено да провѣри тая калкулация и то даде невѣрни сведения, ще му се наложи глоба отъ 1.000 до 10.000 л.

Азъ въ този моментъ не мога да приведа всички случаи, които сѫ възможни като нарушения — нѣма да говоря за престѣпления — по този законъ.

Министъръ Г. Петровъ: Защото нѣма.

П. Деневъ (р): Соча ви единъ единственъ примѣръ само, който, по моя преценка, е отъ много голѣма стойностъ, понеже засѣга една индустрия, за която толкова много преди малко се говори, и понеже е единъ много ясенъ примѣръ. Ако г. Петко Дековъ е тукъ, бихъ желалъ той да допълни моитъ сведения. Вие виждате какъ за едно голѣмо нарушение, за неизпълнение на едно голѣмо задължение на едно длъжностно лице — нѣщо, което може да донесе милиони, много милиони печалби на Х предприятие — туй длъжностно лице за този кабахатъ ще бѣде наказано съ глоба отъ 1.000 до 10.000 л. Това, явно, не е въ духа на законопроекта, който гласуваме.

Независимо отъ това, боя се да не би да става едно смѣшение между „членове на комисията“ и „длъжностни лица“ — нѣщо, което е пакъ възможно. И за да може, следователно, да изработимъ една глава за наказателни разпореждания, която да обхване по-пълно случаитъ, които сѫ възможни при прилагането на закона и да ги степенува, съ огледъ на важността имъ, азъ моля г. министра да се съгласи — понеже и безъ това чл. 19, за про-

цедурата на обжалванията, ще се внесе въ комисията — и останалитъ 2—3 члена отъ тая глава, сир. цѣлата глава „наказателни разпореждания“, да бѣде внесена отново въ комисията, да бѣде отново разгледана, да бѣде попълнена или коригирана въ духа на това, което цѣлиятъ законъ излъчва.

Азъ бихъ казалъ още нѣщо. Въ чл. 14 се говори сѣщо за санкции — да се разтури единъ картелъ. Г. Бобошевски каза, че има едно малко смѣшение на санкции съ пожелание. Да се разтури единъ картелъ — това е санкция, която се налага отъ картелната комисия. Не би ли било добре, ако не можемъ изчерпателно да посочимъ случаитъ, за които такива санкции могатъ да бѣдатъ наложени, то поне въ наказателнитъ разпореждания да ги обхванемъ най-пълно?

Министъръ Г. Петровъ: Вие искате разтурянето на картела да го предвидимъ като наказателно разпореждане! Тогава ще трѣбва да накрѣнимъ системата на нашето наказателно право.

П. Деневъ (р): Доколкото мога да чета законитъ — 22 години ги чета — мога да Ви кажа, че едно постановление на една комисия или на единъ сѣдъ, че едн-кое-си предприятие се разтурва — това е наказателна санкция.

Министъръ Г. Петровъ: Какъ е възможно!

П. Деневъ (р): Може да грѣша.

Министъръ Г. Петровъ: И изъ съмъ чель законитъ. Какъ може туй!

П. Деневъ (р): За менъ това е наказателна санкция. Вие постановявате прекратяването на едно предприятие, поради известни нарушения, консомирани отъ това предприятие.

Г. Говедаровъ (д. сг): Безусловно така е, г. министре.

Г. Казанаклиевъ (д. сг): Най-тежката санкция е даже.

П. Деневъ (р): Понеже се намиратъ още двама-трима души тукъ, които иматъ сѣщото мнение като менъ, това показва, че този въпросъ не е безинтересенъ и че ние бихме могли да му отдадемъ внимание, за да можемъ да създадемъ една по-стройна система, ще повторя пакъ, на отдѣла за наказателнитъ разпореждания. Отъ това нито законътъ ще загуби, нито приложителитъ му ще бѣдатъ съ нѣщо стѣснени, нито пъкъ целтъ, който се преследва съ този законъ, ще бѣде съ нѣщо затъмнена. Наопаки, ако създадемъ една глава за наказателни разпореждания, която да обхване възможно по-пълно всички случаи, които може да се явятъ като нарушение на този законъ, която да обхване всички категории лица, които могатъ да бѣдатъ ангажирани въ нарушение на този законъ, ние ще извършимъ едно добро дѣло, ние ще направимъ единъ по-свършенъ законъ, ние ще направимъ една голѣма услуга на представителя на изпълнителната властъ, на министра на търговията, който може да бѣде освободенъ отъ неприятността и отъ неудобството да дава обяснения за правилното и неправилно прилагане на закона, понеже ще има единъ ясенъ, единъ възможно пъленъ и отговарящъ по санкцитъ си на нарушенията законъ.

Г. г. народни представители! Смѣтамъ, че тия мотиви, които изнесохъ, за да мотивирамъ предложението си, сѫ достатъчни да убедятъ и васъ отъ болшинството, и васъ отъ меншинството, какво се касае наистина за едно предложение, което преследва най-разумни цели. Моля ви да приемете това мое предложение, но моля и г. министра да се съгласи, щото това отиване на отдѣла за наказателнитъ разпореждания въ комисията да бѣде съ негова благословия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Не разбирамъ защо толкова много дебати станаха по тия текстове на законопроекта. Съгласихъ се въ началото още и предупредихъ, че втората алинея на чл. 19 ще трѣбва да се обсъди заедно съ чл. 9. Защото добре е да имаме, както казахъ, една система: допустне ли се обжалване на едно решение на картелния сѣдъ предъ Върховния административенъ сѣдъ, ще се допустне обжалването и на

всички други решения — това ще бъде едно начало, прокарано в закона. Следователно, този въпрос трябва да се реши в комисията, както и ще се реши, вървам.

Не мога да разбера, обаче, защо стават по-нататък разисквания. По чл. 20, сигурен съм, не може да има никакъв спор. Това начало, което е прокарвало чл. 20, лежи в много наши закони.

Чл. 21 се касае до определени нарушения, г. Денев — за нарушенията на разпорежданията на чл. чл. 6, 17 и 18 от законопроекта. Тъзи нарушения визира той. Следователно, няма нужда да предвиждаме нови санкции и нови наказателни разпореждания, тъй като, ако има извършени престъпни деяния, те ще се обхващат от разпоредбите на общия наказателен закон. Само за деянията, предвидени в чл. чл. 6, 17 и 18 от законопроекта, се предвижда тая глоба.

П. Денев (р): Азъ Ви дадох един примър за чл. 6 алинея втора — за даване невърни сведения.

Министъръ Г. Петровъ: След малко ще дойдем до това положение, което създадохте Вие. Законопроектът, безъ Вашата поправка на чл. 18, беше добре нагласен. Ако картелът откаже да даде сведения, щяхме да му наложим глоба до 10 хиляди лева; на длъжностното лице, ако то издаде тайна, щяхме да наложим глоба 10 хиляди лева, а щеше да си носи и гражданската отговорност; и, най-после, по чл. 17, чиновникът по гаранциите, чиновникът, който ще протестира полицитъ и ще издава изпълнителни листове, и той се наказва с глоба, но нищожна. Към съвършено определени нарушения на закона се прилагат тия санкции. Сега Вие измънихте малко положението. Когато един чиновник, едно длъжностно лице ще даде невърни данни чрез писмен документ, той извършва престъпление по чл. чл. 352, 353, 354 и т. н. от наказателния закон — който е криминалистъ ще знае точно това, азъ съм повече цивилистъ.

П. Денев (р): И понеже е по-мекъ законът, по силата на чл. 2 от наказателния закон ще се приложи по-мекият закон.

Министъръ Г. Петровъ: Чакайте, чуите моята мисъл. Тъкмо това положение прави наложително едно измънение на чл. 21. Обаче и това измънение на чл. 21 се изчерпва с една фраза: „вън от углавната отговорност, която може да повлече деянието“.

Г. Говедаровъ (д. сг): Не само углавна отговорност, но и гражданска отговорност.

Министъръ Г. Петровъ: Гражданската отговорност се разбира по силата на чл. 56 от закона за задълженията и договоритъ. Нали сме юристи! Тия въпроси са така ясни, че няма защо да ни се втикват въ очитъ. Така че, цълата тая пледоария по текста, която направихте, е съвършено излишна.

П. Денев (р): Г. министре! Нищо от това, което се говори тук за уясняване на известни положения, не е излишно, и моля Ви, когато мотивирате Вашите позиции, да не таксувате като изгодно онова, което сериозно се изнася предъ народното представителство.

Министъръ Г. Петровъ: Разбира се.

П. Денев (р): Съвсем не е излишно; напротив, много е необходимо.

Министъръ Г. Петровъ: Ама защо ще обема цълата глава?

П. Денев (р): И самият факт, какво Вие казвате, че чл. 21 трябва да претърпи такава и такава корекция, показва, че е необходимо онова, което казахъ преди малко.

Министъръ Г. Петровъ: Пледоарията Ви по изпращането на цълата тая глава в комисията беше излишна. Въ този смисъл се изказахъ. Защото промъната, която Вие направихте с Вашето предложение, изисква една корекция на чл. 21, и нищо друго. А всички други случаи се обхващат от постановленията на общия наказателен закон.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще гласуваме.

Постъпили са: предложение от народния представител г. Жеко Маджаровъ въ смисъл, въ чл. 19 алинея първа глобата да се увеличи — вмъсто от 10.000 до 1.000.000 л., да бъде от 10.000 до 50.000.000 л.

Предложение от народния представител г. Василь Мариновъ въ смисъл, алинея втора на чл. 19 да се измъни така: (Чете) „Решенията на картелния съдъ са окончателни и подлежат на касационно обжалване въ 7-дневен срокъ отъ произнасянето имъ отъ картелния съдъ. Върховниятъ административенъ съдъ се произнася по касационата жалба въ 15-дневен срокъ отъ постъпването ѝ въ съда. Обжалването не спира изпълнението“.

Предложение от народния представител г. Панайотъ Деневъ въ смисъл, цълата глава „Наказателни разпореждания“ да бъде отнесена в комисията.

Г. министърътъ е съгласенъ, чл. 19, въ връзка с чл. 9, да се отнесе в комисията.

Министъръ Г. Петровъ: Министърътъ заяви още в началото, че тая алинея на чл. 19 ще трябва да се отнесе в комисията, за да се разгледа въ връзка с чл. 9. Но нали сме адвокати, какво да правимъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. министре! Съгласенъ ли сте съ предложението на г. Маджаровъ?

Министъръ Г. Петровъ: Не съмъ съгласенъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ предложението на г. Маджаровъ, да се увеличи глобата по алинея първа на чл. 19 — вмъсто отъ 10 хиляди до 1.000.000 л., да бъде отъ 10.000 до 50.000.000 л., моля, да вдигнатъ ръка. Малцинство, Събраниято не приема.

Които приематъ предложението на народния представител г. Василь Мариновъ . . .

В. Мариновъ (д): При тая декларация на г. министра, няма защо да се гласува моето предложение, защото въпросътъ ще се отнесе в комисията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Народниятъ представител г. Панайотъ Деневъ предлага, цълата глава за наказателни разпореждания да бъде отнесена в комисията. Г. министърътъ не е съгласенъ.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ казвамъ, че чл. 19 урежда това положение.

П. Денев (р): Вие казахте, че и чл. 21 има нужда да отиде в комисията. Оставатъ, значи, само един-два члена.

Министъръ Г. Петровъ: Защо ще разтакаме работата?

П. Денев (р): Съгласете се да се повърне за ново разглеждане в комисията цълата глава за наказателни разпореждания. Нека бъдатъ разгледани отново тъзи два члена.

Министъръ Г. Петровъ: Добре, съгласенъ съмъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ предложението на народния представител г. Панайотъ Деневъ, цълата глава за наказателни разпореждания да бъде отнесена в комисията, съ което предложение е съгласенъ г. министърътъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събраниято приема.

А. Буковъ (з) и други: Часътъ е 8, г. председателю!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Часътъ е 8. . .

Министъръ Г. Петровъ: Азъ бихъ молилъ да се продължи заседанието, докато свършимъ съ останалитъ три члена отъ законопроекта, които едва ли ще възбудятъ нъкакви дебати, и, тогава да се вдигне заседанието за утре.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат предложението на г. министра, да се продължи заседанието до приемането на останалите три члена. Моля, да вдигнат ръка Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Последни разпореджания.

Чл. 22. Органитъ по закона за облекчение продоволствието и за намаляване на скъпотията се използватъ за приложението и на настоящия законъ.

Органитъ на Министерството на търговията, промишлеността и труда следятъ дейността на комисарствата по продоволствието и въобще се грижатъ за приложението на закона.“

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ чл. 22, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 23. За прилагането на настоящия законъ се изготвятъ при нужда специални наредби, утвърдени съ указъ, по предложение на министра на търговията, промишлеността и труда“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ чл. 23, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете)

„Чл. 24. Настоящиятъ законъ отмѣня всички закони и разпореджания, които му противоречатъ.“

Той влиза въ сила петнадесетъ дни следъ обнародванетоъ му въ „Държавенъ вестникъ“.

Председателстващ Н. Захариев: Които приематъ чл. 24, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще опредѣлимъ дневния редъ за утрешното заседание:

1. Въ сила ли е мандатътъ на народенъ представителъ...

Обажда се: Не чухме.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, г-да! Бюрото моли правителството и правителството е съгласно да се постави на дневенъ редъ:

Първо. Разглеждане въпроса: въ сила ли е мандатътъ на народенъ представителъ съ касирани избирателни секции. Това е въпросъ, който засѣга народните представители, които се явиха тукъ и въ околнитъ на които се касираха изборитъ въ известни избирателни секции. Ще трѣбва да отговори Народното събрание, дали до произвеждане на изборитъ въ тѣзи секции и получаването на новия изборенъ резултатъ тия господа сж народни представители и трѣбва да се явяватъ тукъ, или не сж. Това е първиятъ въпросъ.

Въ връзка съ подаденото писмо-питане до бюрото отъ народния представителъ г. Стойчо Мошановъ, втора точка отъ дневния редъ ще бѣде разглеждане въпроса: редовенъ ли е вотътъ на Народното събрание, щомъ не сж спазени формалноститъ за гласуване, съгласно правилника за вътрешния редъ (чл. 51).

Отъ мнозинството: Този въпросъ е ликвидиранъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля ви се. Бюрото, въ връзка съ подаденото писмо-питане отъ г. Стойчо Мошановъ, поставя този въпросъ за отговоръ. И на него ще се отговори съ „да“ или „не“, че вотътъ е валиденъ или не е валиденъ. Нѣма защо да се плашимъ. Да се разгледа въпросътъ, понеже има дадено питане отъ народния представителъ г. Стойчо Мошановъ и, съгласно

правилника, ще го поставимъ на дневенъ редъ. Следователно, това ще бѣде втората точка отъ дневния редъ.

Трета точка отъ дневния редъ ще бѣде: първо четене законопроекта за амнистията на нѣкои нарушения.

Четвърта точка ще бѣде: докладъ на комисията по проверка на изборитъ.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народниятъ представителъ г. Коста Сидеровъ.

К. Сидеровъ (р): Г-да! Да ви изповѣдамъ, много търпѣхъ. Личността на Такева по пещерския изборъ ни отне толкова време и изглежда, че има хора съ намѣрение да отнематъ още отъ скъпото ни време. Азъ смѣтамъ, че този въпросъ не може да фигурира въ дневния редъ и да занимава Камарата, защото трѣбва да изчезнатъ и съмнения, и подозрения и т. н. Азъ смѣтамъ, че бюрото е на грѣшенъ пътъ, когато заявява, че не е въ негова компетентностъ да се произнесе по прошенито на Стойчо Мошановъ и Григоръ Василевъ и прехвърля всичката работа тукъ, на пленума, ние да се произнесемъ.

И. п. Рачевъ (з): Пленумътъ си каза думата.

К. Сидеровъ (р): Какво мисли бюрото или г. министъръ Гиргиновъ, че ще кажемъ ние по тая точка, ако тя фигурира утре въ дневния редъ? Че ние не сме си загубили ума да кажемъ противното! Трѣбва да се разберемъ, защото тукъ има сериозни хора. Може грѣшки да ставатъ въ живота, но не можете да искате отъ насъ единъ отрицателенъ вотъ или да гласуваме една точка отъ дневния редъ, по силата на която да се върнемъ назадъ и да опровергаемъ себе си.

Обажда се отъ земледѣлцитъ: И вота на Народното събрание.

К. Сидеровъ (р): Защото, нѣма защо да го криемъ, чака се единъ другъ вотъ, по-благоприятенъ за нѣкого си. Ние не можемъ да ставаме смѣшни. Г. г. сговорянитъ, които сж най-много заинтересовани, закѣснѣха въ тѣзи 8 години, когато управляваха, да създадатъ и сенатъ, втора камара, гдето този въпросъ можеше да се пренесъ. (Ржкоплѣскания и смѣхъ отъ мнозинството) Ами че тази работа е нескончаема: две недѣли ние тукъ да губимъ за пещерския изборъ!

Бюрото, пакъ повтарямъ, е на грѣшенъ пътъ, когато пренася този въпросъ тукъ, въ пленума. Ами я си представете какво ще стане съ бюрото, ако по прошенито на Стойчо Мошановъ и Григоръ Василевъ се получи единъ обратенъ вотъ. Вие ни тѣкните да бламираме бюрото ли? Азъ се чудя просто! Нека си признаемъ, че при единъ обратенъ вотъ не може да бѣде друго послѣдствието, освенъ бламирање на бюрото. Тая работа — позволете ми да ви кажа — не ми се вижда толкова сериозна: като-че-ли тукъ се проявяватъ нѣкакви побуждения и т. н.

Азъ ви моля, г. г. народни представители, тази точка да не фигурира въ дневния редъ (Ржкоплѣскания отъ мнозинството), защото, ако по една случайностъ така се сложатъ работитъ, че тя изкочи на дневния редъ, вие знаете, че тукъ ще станатъ сцени, може би, нежелани нито отъ тая страна, нито отъ другата страна.

Председателстващ Н. Захариев: Г. г. народни представители! Ако се иска да бѣдатъ поставени тѣзи две точки на дневенъ редъ — първата точка: въ сила ли е мандатътъ на народенъ представителъ съ касирани избирателни секции, и втората точка: редовенъ ли е вотътъ на Народното събрание, щомъ не сж спазени формалноститъ за гласуването, съгласно правилника за вътрешния редъ на Народното събрание (чл. 51) — то е затуй, защото нѣмаме традиция по тия случаи въ нашия Парламентъ. Съ това, обаче, не се пререшава въпросътъ за пещерския изборъ. Ние искаме народното представителство да се изкаже по единъ въпросъ, повдигнатъ отъ една парламентарна група, и дефинитивно да реши, че нейниятъ вотъ е вотъ.

К. Сидеровъ (р): Поставете последната точка отдѣлно!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тя е отдѣлно.

Председателствуващ Н. Захариев: Азъ ще гласувамъ дневния редъ тъй, както се предложи отъ г. министра на вътрешнитѣ работи.

Обаждаъ се отъ земледѣлцитѣ: Поотдѣлно да се гласуватъ точкитѣ.

А. Капитановъ (з): Искамъ думата по дневния редъ, г. председателю.

Председателствуващ Н. Захариев: Моля, г. Капитановъ. — Които сж съгласни . . .

Обаждаъ се отъ земледѣлцитѣ: Дайте думата по дневния редъ.

Председателствуващ Н. Захариев: Които сж съгласни съ така предложения отъ г. министра на вътрешнитѣ работи дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. и 10 м)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { **ВАС. МАРИНОВЪ**
Т. ХР. МЕЧКАРСКИ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Л. АНТОНОВЪ